

Titta Puhto

”AINA LÖYTYY 'HELMIÄ'”

Tutkimus kuntouttavan työtoiminnan
työllisyysvaikutuksista Pohjanmaalla

Sosiaali- ja terveysala
2014

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Titta Puhto
Opinnäytetyön nimi	”Aina löytyy 'helmiä’” -Tutkimus kuntouttavan työtoiminnan työllisyysvaikutuksista Pohjanmaalla
Vuosi	2014
Kieli	suomi
Sivumäärä	52 + 7 liitettä
Ohjaaja	Hans Frantz

Kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu parantamaan pitkäaikaistyöttömän työllistymismahdollisuuksia ja elämänhallintaa. Aiempien tutkimustulosten valossa kuntouttava työtoiminta parantaa pitkäaikaistyöttömän elämänhallintaa, mutta vaikutukset työllisyyteen ovat heikot. Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia työllisyyteen Pohjanmaan neljässä eri kunnassa. Työllisyysvaikutuksia selvitettiin kysymällä muun muassa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työkyvystä, työllistymisestä, työllisyyttä edistävästä tekijöistä ja merkityksellisiksi koetuista yhteistyötahoista.

Aineisto tutkimusta varten kerättiin kyselylomakkeilla, jotka lähetettiin Kokkolan, Pietarsaaren, Seinäjoen ja Vaasan Työvoiman palvelukeskusten työntekijöille. Lisäksi kysely lähetettiin Seinäjoen Työllistämisyksikköön. Tutkimukseen saatiin 23 vastausta. Tutkimus on sekä kvalitatiivinen että kvantitatiivinen. Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä kuntouttavaa työtoimintaa tarkastellaan Suomen lainsäädännön kautta. Tarkasteluun valittiin tutkimuksen kannalta neljä tärkeimmäksi koettua lakia: perustuslaki, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, sosiaalihuoltolaki sekä laki kuntouttavasta työtoiminnasta.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että Pohjanmaan neljässä kunnassa kuntouttavan työtoiminnan suorat vaikutukset työllisyyteen koettiin olevan heikot. 15 % kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista arvioitiin siirtyvän työelämään 1-2 vuoden sisällä kuntouttavan työtoiminnan jälkeen. Yleisin siirtymä kuntouttavasta työtoiminnasta oli siirtymä uudelle kuntouttavan työtoiminnan jaksolle. Kuntouttava työtoiminta koettiin kuitenkin olevan tärkeä osa kunnan sosiaalityötä. Sen tarpeet työllisyyden edistämiseksi koettiin liittyvän määrälliseen paikkojen lisäämiseen ja sisällön laadulliseen kehittämiseen. Siirtymävaiheen ja yritysyhteistyön kehittäminen koettiin myös tärkeäksi, unohtamatta kuntouttavan työtoiminnan osallisuutta ”ylläpitävää” merkitystä.

Avainsanat	aktivointipolitiikka, kuntouttava työtoiminta, työttömyys, työllisyys, työllistyminen
------------	---

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
 UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
 Sosiaalialan koulutusohjelma

ABSTRACT

Author	Titta Puhto
Title	A Study on the Effect of Rehabilitative Work on Employment in Ostrobothnia
Year	2014
Language	Finnish
Pages	52 + 7 Appendices
Name of Supervisor	Hans Frantz

Rehabilitative work has been created to enhance both the possibilities of the re-employment and the general life management skills of the long unemployed. According to the previous studies rehabilitative work has shown to increase the latter but its impact on the former has been proven ineffective. The purpose of the study was to investigate the effects of the rehabilitative work in regards to getting back to employment. The study was carried out in four different municipalities in Ostrobothnia. The research on possible factors of the re-employment was conducted through a questionnaire that included details about clients' capabilities to work, thoughts on re-employment, the factors that might have an impact on the re-employment and the co-operation with companies that were felt meaningful.

The questionnaire was given to the employees of the Job Service Centres in Kokkola, Pietarsaari, Seinäjoki and Vaasa, as well as at the Employment Unit in Seinäjoki. The study is both qualitative and quantitative. The number of responses was 23. Rehabilitative work is theoretically examined through the Finnish Legislation of which the following four laws were chosen as the most important: Constitution, law regarding the position and rights of the social care client, Social Welfare Act and the law of the rehabilitative work.

The study concluded that the direct impact of the rehabilitative work on re-employment in all four Ostrobothnian municipalities was largely ineffective. 15 % of the clients were re-employed in 1-2 years. The reoccurrence within transition phase was a client moving from one rehabilitative course to another. Rehabilitative work was still felt to be an important part of the municipalities' social work. The factors that promoted employment were a quantitative increase in offered placements and developing the contents. Both the transition phase and co-operation with the business community were concluded to be important for the re-employment through rehabilitative work that in itself maintains the participation of the individual.

Keywords The activation policy, rehabilitative work, employment

Sisällys

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO.....	10
2 KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ.....	11
2.1 Perustuslaki.....	11
2.2 Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista.....	13
2.3 Sosiaalihuoltolaki.....	15
2.3.1 Työelämäosallisuutta koskeva sosiaalihuollon erityislainsäädäntö.....	16
2.4 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta.....	19
2.4.1 Lain tarkoitus.....	19
2.4.2 Vaikutus toimeentuloon.....	19
2.4.3 Aktivointisuunnitelma.....	20
2.4.4 Lain velvottavuus.....	22
2.4.5 Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen	22
2.4.6 Kuntouttavan työtoiminnan sisältö.....	22
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	24
3.1 Tutkimusmenetelmät.....	25
3.2 Aineistonkeruumenetelmä.....	25
3.3 Aineiston analysointi.....	26

	5
3.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	26
4 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	27
4.1 Työkykyiset kuntouttavassa työtoiminnassa.....	27
4.2 Työllistyminen kuntouttavan työtoiminnan jälkeen.....	28
4.3 Siirtymät kuntouttavan työtoiminnan jälkeen.....	30
4.4 Mikä edistää työllisyyttä?	35
4.4.1 Asiakkaan voimavarat.....	36
4.4.2 Työntekijän osaaminen.....	38
4.4.3 Muut tekijät.....	39
4.5 Mihin pitäisi panostaa?.....	40
4.5.1 Asiakkaan voimavarat.....	41
4.5.2 Työntekijän osaaminen.....	41
4.5.3 Muut tekijät.....	41
4.6 Mitkä ovat tärkeitä yhteistyötahoja?.....	43
4.7 Kokemuksia kuntouttavasta työtoiminnasta	45
4.7.1 Positiiviset kokemukset.....	45
4.7.2 Negatiiviset kokemukset.....	47
4.7.3 Kehitysajatukset.....	47
5 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	48
6 POHDINTA.....	51

LÄHTEET	53
---------------	----

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Arvio työkykyisistä kuntouttavassa työtoiminnassa	s.27
Kuvio 2.	Työllistyminen kuntouttavan työtoiminnan jälkeen	s.28
Kuvio 3.	Siirtymät Kokkolassa	s.30
Kuvio 4.	Siirtymät Pietarsaassa	s.31
Kuvio 5.	Siirtymät Seinäjoella	s.32
Kuvio 6.	Siirtymät Vaasassa	s.33
Kuvio 7.	Siirtymien jakautuminen kunnissa	s.34
Kuvio 8.	Työllisyyttä edistävien tekijöiden jakautuminen	s.35
Kuvio 9.	Asiakkaan voimavarat	s.36
Kuvio 10.	Työntekijän osaaminen -alaluokat	s.37
Kuvio 11.	Muut tekijät -alaluokat	s.38
Kuvio 12.	Tarpeet / kehittämisalueet	s.39
Kuvio 13.	Tärkeiden yhteistyötahojen jakauma	s.40
Taulukko 1.	Siirtymät Kokkolassa	s.29
Taulukko 2.	Siirtymät Pietarsaassa	s.30
Taulukko 3.	Siirtymät Seinäjoella	s.31
Taulukko 4.	Siirtymät Vaasassa	s.32

Taulukko 5. Kuntouttavan työtoiminnan jälkeiset siirtymät	s.33
Taulukko 6. Työllisyyttä edistävät tekijät	s.35
Taulukko 7. Asiakkaan voimavarat	s.35
Taulukko 8. Työntekijän osaaminen -alaluokat	s.36
Taulukko 9. Muut tekijät -alaluokat	s.37
Taulukko 10. Tarpeet / kehittämisaalueet	s.38
Taulukko 11. Tärkeiden yhteistyötahojen jakauma	s.39

LIITELUETTELO

LIITE 1. Tutkimuslupa / Kokkola

LIITE 2. Tutkimuslupa / Pietarsaari

LIITE 3. Tutkimuslupa / Seinäjoki

LIITE 4. Tutkimuslupa / Seinäjoki

LIITE 5. Tutkimuslupa / Vaasa

LIITE 6. Tutkimuslupa / Kokkolan, Pietarsaaren, Seinäjoen Te-toimet

LIITE 7. Kyselylomake

1 JOHDANTO

Suomessa oli Tilastokeskuksen tekemän Työvoimatutkimuksen mukaan 252 000 työtöntä vuoden 2014 maaliskuussa. Työttömien määrä vuoden aikana oli kasvanut 16 000:lla. (Findikaattori 2014.) Työttömien määrän kasvaessa, myös työvoimapolitiittisten toimenpiteiden käyttö ja tarve kasvaa. Reittejä työelämään etsitään erilaisten palveluverkostojen ja toimenpiteiden kautta.

Kuntouttava työtoiminta on yksi työvoimapolitiittinen toimenpide ja sille on muodostunut oma roolinsa ja paikkansa Suomen työllisyyden hoidossa. Useissa tutkimuksissa (mm. Karjalainen & Karjalainen 2011; Kallio, Meklin & Tammi 2008.) kuntouttavan työtoiminnan sosiaalipoliittiset vaikutukset ovat selvästi havaittavissa, mutta vaikutukset työllisyyteen ovat heikot. Tämän takia tutkimus kuntouttavan työtoiminnan työllisyysvaikutuksista tuntui ajankohtaiselta ja tärkeältä.

Teoreettisessa viitekehyksessä kuntouttavaa työtoimintaa lähestyttiin Suomen lainsäädännön kautta. Teoriaosuuteen koottiin merkityksellisimmiksi koetut lait, ja pyrittiin niiden kautta ymmärtämään kuntouttavaa työtoimintaa niin työvoimapolitiittisena kuin sosiaalipoliittisenakin toimenpiteenä. Perustuslaki koettiin tärkeäksi kuntouttavan työtoiminnan lähtökohdaksi.

Tutkimuksen nimi ”Aina löytyy helmiä” kiteyttää tutkimuksen tulokset kuvainnollisella tavalla. Se on suora lainaus eräästä kyselyyn osallistuneen vastauksesta, ja sen sanoma on, että vaikka kuntouttava työtoiminta ei tässäkään tutkimuksessa osoittautunut vahvaksi työvoimapolitiittiseksi toimenpiteeksi, aina joskus se on jollekin se toimenpide, jonka kautta ovi työelämään avautuu.

2 KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ

Kuntouttava työtoiminta on aktivointipolitiikkaa, joka saapui Suomeen 1990-luvun loppupuolella EU:n ja muiden pohjoismaiden kautta (Karjalainen & Karjalainen 2011, 7).

Lähtökohdiltaan aktivointipolitiikka on vahvasti työllisyys- ja talouspoliittista. Kuntien mukana olemisen myötä myös aktivoinnin sosiaalipoliittinen luonne ja merkitys on alkanut tulla esiin (Karjalainen & Karjalainen 2011, 7).

Tällä hetkellä kuntouttava työtoiminta on kuntien vastuulla olevaa sosiaalipalvelua, ja sen arvoja ja käytäntöjä ohjaavat useat eri lait. Kuntouttavaa työtoimintaa tarkastellaan tässä seuraavien lakien kautta:

Perustuslaki - kaiken Suomessa toteutettavan lainsäädännön perustana

laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihuoltolaki - sosiaalityön lähtökohtina sekä

laki kuntouttavasta työtoiminnasta - kuntouttavan työtoiminnan yksityiskohtaisena aktiivointipolitiikan ilmentymänä

2.1 Perustuslaki

Perustuslaki on kaiken lainsäädännön ja julkisen vallan käytön perusta. Perustuslaista löytyvät suomalaisen kansanvallan keskeisimmät pelisäännöt, arvot sekä periaatteet. Perustuslaki määrittää yksilön ja julkisen vallan välisen suhteen perusteet. (Oikeusministeriö 2013.)

Perustuslain 18. § määrittelee oikeuden työhön ja elinkeinovapautteen seuraavasti:

”Jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta. Julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.” (L1999/731)

Perustuslaissa julkisen vallan tehtävänä on pyrkiä turvaamaan jokaiselle Suomen kansalaiselle oikeuden työhön. Kuitenkin Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen mukaan Suomessa oli vuoden 2014 maaliskuussa 252 000 ihmistä ilman työtä (Findikaattori 2014).

Tämän lisäksi perustuslain 19. § jatkaa oikeudella sosiaaliturvaan:

”Jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella.” (L1999/731)

Perustuslaki takaa jokaiselle Suomen kansalaiselle oikeuden perustoimeentulon turvaan muun muassa työttömyyden perusteella.

Kuntouttavan työtoiminnan laki sitoo toimeentulon turvan ehtoon, joka tarkoittaa työttömän kohdalla sitä, että jos hän ei osallistu aktivointisuunnitelman laadintaan tai siinä sovittuun kuntouttavaan työtoimintaan, häneltä on oikeus evätä työmarkkinatuki tai työttömyyspäiväraha 30 päivän ajaksi. Työttömyysturvalain mukaan (L2002/1290) oikeus etuuteen palautuu aikaisintaan silloin, kun työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on laadittu ja tarkistettu. Toimeentulotukea saavan henkilön kohdalla perusosan suuruutta taas voidaan alentaa 20 prosenttia toimenpiteeseen kieltäytymisen takia (L1997/1412).

Miten toteutuu siis perustuslain takaama oikeus perustoimeentulon turvaan, lain kuntouttavasta työtoiminnasta kontekstissä? Perustoimeentulon turva ei kuntouttavan työtoiminnan lain perusteella ainakaan voi olla toimeentulotuki, sillä jos sitä on oikeus alentaa 20 prosentilla toimenpiteeseen kieltäytymisen takia, silloin perustuslain takaama *jokaisen* oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden aikana ei toteudu. Aktivointipolitiikan yhdistäminen kaikilta osin perustuslain kanssa ei ole ongelmattonta.

2.2 Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista

Lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista kutsutaan lyhyesti asiakaslaiksi. Laki koskee sekä viranomaisten että yksityisten järjestämää sosiaalihuoltoa. (STM 2001, 1.) Koska kuntouttava työtoiminta on kunnan järjestämää sosiaalipalvelua, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista on vahvasti ohjaamassa kuntouttavan työtoiminnan toteuttamista.

Lain tarkoituksena on edistää asiakaslähtöisyyttä ja asiakassuhteen luottamuksellisuutta sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa (L2000/812).

Lain mukaan sosiaalihuollon asiakkaan oikeudet ja velvollisuudet on jaettu kuuteen (STM 2011):

1. Palvelun laatu
2. Kohtelu
3. Itsemääräämisoikeus
4. Tietojen antaminen asiakkaalle ja asiakkaan velvollisuus antaa tietoja
5. Päätös ja palvelusuunnitelma
6. Valittaminen eli asiakkaan oikeusturvakeinot.

Asiakkaalla on oikeus saada laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta tulee kohdella niin, että hänen ihmisarvoaan ei loukata ja hänen vakaumustaan sekä yksityisyyttään kunnioitetaan. (L2000/812.)

Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon asiakkaan toivomukset ja mielipide, ja asiakkaan itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa. Asiakkaalle on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen. (L2000/812.)

Asiakkaalla on oikeus saada selvitys oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan, toimenpidevaihtoehdoista sekä niiden vaikutuksista, sekä muista asiassa merkityksellisistä seikoista. Asiakas saa tutustua hänestä talletettuihin tietoihin ja pyytää virheellisten tietojen korjaamista. (STM 2011.)

Asiakkaan ja hänen laillisen edustajansa on annettava sosiaalihuoltolaissa tarkoitetulle toimielimelle ne tiedot, joita tarvitaan sosiaalihuollon järjestämisessä ja toteuttamisessa (L2000/812).

Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on laadittava palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muu vastaava suunnitelma, ellei kyseessä ole tilapäinen neuvonta tai ohjaus, tai ellei suunnitelman laatiminen muutoin ole ilmeisen tarpeetonta. Asiakkaalla on oikeus saada päätös tai sopimus sosiaalihuollon järjestämisestä kirjallisesti. Päätökseen on oikeus hakea muutosta. Asiakkaalla on myös oikeus tehdä muistutus tai kantelu kohtelustaan sosiaalihuollon valvonnasta vastaavalle viranomaiselle. (STM 2011.)

Kuntouttavan työtoiminnan taustalla toimiva ns. empowerment-ajattelu sopii yhteen sosiaalihuollon asiakkaan aseman ja oikeuksien kanssa. Tätä työtettä on luonnehdittu 1990-luvun uudeksi ammattityön paradigmaksi eli viitekehyykseksi (Lindqvist ym. 2001, 101). Siinä on kyse asiakkaan voimavarojen löytymisestä ja niiden käyttöönotosta. Kuntoutuksesta tulee muutosta elämänhallintaan ja elämäntilanteeseen tuova prosessi kun toimenpiteet ovat osa kokonaisuutta, jonka tavoitteet ja tarkoitukset ovat kuntoutujan tavoitteita. (Lindqvist ym. 2001, 101.)

Työntekijän ja asiakkaan välille tulisi voida kehittyä luottamussuhde, joka mahdollistaa vaativan asiakastyön. Oleellista ei ole vain se mitä tehdään, vaan myös se, miten tehdään ja miten sanotaan...(Lindqvist ym. 2001, 101.)

2.3 Sosiaalihuoltolaki

Sosiaalihuoltolakia (L1982/710) ollaan uudistamassa parasta aikaa. Nykyinen sosiaalihuoltolaki on lähes 30-vuotta vanha ja sitä on vuosien varrella muutettu ja täydennetty useaan otteeseen. Vaikka sosiaalihuoltolain peruslähtökohdat ovat säilyneet varsin hyvin, on sosiaalihuollon toimintaympäristö, näkemys yhteiskunnasta ja palvelujen tarvitsijoihin liittyvä ajattelu muuttunut paljon. (STM 2012, 13.)

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asettaman sosiaalihuoltolain lainsäädännön uudistamistyöryhmän loppuraportissa (STM 2012) todetaan, että näkemys sosiaalipalveluista ja niiden määrittely ei kansallisella tasolla enää toimi vanhan lain perusteella, vaan tarvitaan laajempaa ja ylisektorisempaa tarkastelua palveluista ja niiden tavoitteista (STM 2012, 14).

Uudessa sosiaalihuoltolain lakiehdotuksessa lain tarkoitus on jaettu viiteen kohtaan:

1. edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia;
2. torjua ja vähentää eriarvoisuutta ja syrjäytymistä;
3. turvata riittävien ja laadukkaiden sosiaalipalvelujen ja muiden sosiaalihuollon tukitoimien tarpeenmukaista ja yhdenvertaista saatavuutta;
4. vahvistaa asiakaslähtöisyyttä sosiaalihuollossa; sekä
5. vahvistaa sosiaalihuollon toimintaedellytyksiä ja parantaa sosiaalihuollon ja kunnan muiden toimialojen sekä muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä hyvinvoinnin edistämiseksi ja väestön tuen tarpeisiin vastaamisessa. (STM 2012, 169.)

Työttömän asemaa käsitellään uudessa sosiaalihuoltolain lakiehdotuksessa otsikolla Työelämäosallisuutta tukeva toiminta. Siinä kunnan on huolehdittava

siitä, että toimintakykyyn tai syrjäytymisen torjumiseen liittyvän tuen tarpeessa olevalle henkilölle, jonka kohdalla työ- ja elinkeinohallinnon palvelut eivät ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia, on järjestettävä työelämäosallisuutta tukevaa toimintaa siten kuin laissa erikseen säädetään.

Työelämäosallisuutta tukevalla toiminnalla tarkoitetaan henkilön työ- ja toimintakyvyn sekä muun elämänhallinnan parantamista ja ylläpitoa. Henkilön työelämäosallisuutta tukevaa toimintaa järjestettäessä ensisijaisia ovat sellaiset kuntoutuspalvelut ja muut tukitoimet, joilla edistetään henkilön valmiuksia sijoittua työhön, työ- ja elinkeinohallinnon palveluihin tai koulutukseen. Kunnan sosiaalihuollon on suunnitellussa työelämäosallisuutta tukevaa toimintaa, ja sitä toteuttaessa toimittava yhteistyössä työ- ja elinkeinohallinnon, terveydenhuollon, opetustoimen, Kansaneläkelaitoksen ja muiden mahdollisten asiakkaiden tuen tarpeisiin vastaavien toimijoiden kanssa, siten että eri toimijoiden järjestämät palvelut muodostavat toimivan kokonaisuuden. (STM 2012, 175.)

Uudistettu sosiaalihuollon lainsäädäntö on kaavailtu toimimaan yleislakina määrittäen yleistavoitteet esimerkiksi työelämäosallisuutta tukevan toiminnan osalta. Erityislaille täsmennettäisiin sosiaalihuoltolain asettamaa tavoitetta liittyen toiminnan tavoitteisiin, toteutukseen jne. (STM 2012, 189.) Työryhmä korostaa hallinnonalojen välistä yhteistyötä työelämäosallisuuden edistämiseksi. Lisäksi oppilaitosten tulee olla mukana yhteistyöstä. (STM 2012, 190.)

Sosiaalihuoltolakia valmistellaan tällä hetkellä (kevät 2014) virkamiestyönä lausuntojen ja muun aineiston pohjalta. Laki on tarkoitus antaa eduskunnalle budjettilakina syksyllä 2014, ja se tulisi voimaan 2015. (STM, 2013.)

2.3.1 Työelämäosallisuutta koskeva sosiaalihuollon erityislainsäädäntö

Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamistyöryhmän lisäksi Sosiaali- ja terveysministeriössä asetettiin työryhmiä selvittämään sosiaalihuoltoon liittyvää erityislainsäädäntöä. Työttömien asemaa selvittänyt työryhmä valmistee Työelämäosallisuutta koskevaa sosiaalihuollon erityislainsäädäntöä (STM 2012, 189).

Mahdollisella erityislalla halutaan selkeyttää nykyistä sosiaalihuollon työelämäosallisuutta tukevaa lainsäädäntöä sekä palvelu- ja etuusjärjestelmää. Tavoitteena on vahvistaa palvelujen tarve- ja asiakaslähtöisyyttä ja työllistymistä tukevien toimintamallien ensisijaisuutta suhteessa ei-työsuhteiseen, pysyväisluonteiseen työtoimintaan. Tavoitteena on myös lujittaa sosiaalihuollon velvoitetta toimia yhteistyössä työ- ja elinkeinohallinnon, opetustoimen ja muiden tahojen kanssa. (STM 2012, 189.)

Työryhmä on koonnut Sosiaalihuollon työelämäosallisuutta tukevan lainsäädännön uudistamiseksi alustavia linjauksia seuraavasti (Pöyhönen 2013):

Asiakkaan palvelutarve perustaksi

Luovutaan diagnoosista / työttömyyden kestosta palveluun ohjautumisessa

- kumotaan erilliset vammaisten, kehitysvammaisten ja työttömien työllistymistä tukevaa toimintaa, työtoimintaa ja työhönvalmennusta koskeva lainsäädäntö

- säädetään uudessa sosiaalihuoltolaissa ja sitä täydentävässä erityislaissa palveluista, jotka perustuvat asiakkaan yksilölliseen palvelutarpeeseen ja tilanteeseen

TE-hallinnolla (työ- ja elinkeinohallinnolla) päävastuu työllisyyspalveluiden järjestämisestä

TE-hallinnon asiakkuus aina, kun tavoitteena on työllistyminen avoimille työmarkkinoille

- sosiaalihuolto tukee hakeutumisessa TE-hallinnon asiakkaaksi

Sosiaalihuollolla on päävastuu henkilöistä, jotka eivät kykene työllistymään työsuhteiseen työhön

- mielekäs päiväaikainen toiminta, sopeutumisvalmennus, muu osallisuutta

tukeva toiminta

Yhteistyön vahvistaminen sosiaali- ja terveydenhuollon, työ- ja elinkeinohallinnon ja Kelan välillä

- työvoiman palvelukeskukset

Palveluiden tavoitteita ja sisältöä tarkennettava

Sosiaalihuollon palveluiden tavoitteeksi asetetaan osallisuuden ja sosiaalisen toimintakyvyn edistäminen

- palvelun sisältö määräytyy sen mukaan, onko asiakkaan tavoitteena päästä työelämään, vai tarvitseeko hän tukea muulla tavoin yhteiskunnassa osallisena olemisessa

Työikäisillä tavoitteena pääsääntöisesti työllistyminen työsuhteiseen työhön avoimilla työmarkkinoilla

- vahvempi ohjaus TE-hallinnon palveluihin, TYP-palveluihin (Työvoiman Palvelukeskusten palveluihin) ja Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluihin

- työtoiminnan käytön tarkempi määrittäminen/ rajaaminen

Päivätoiminnan sisällön kehittäminen

Nämä uudistamistyöryhmän alustavat linjaukset ovat todella ajankohtaisia ja kuntouttavan työtoiminnan kehittämisen kannalta erittäin tärkeitä.

Mielenkiintoista on nähdä, miten esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan palvelun sisältöä määritellään niin, että se huomioi erikseen ne asiakkaat, joiden tavoitteena on päästä työelämään, ja erikseen ne, jotka tarvitsevat muulla tavoin tukea yhteiskunnassa osallisena olemiseen. Samoin mielenkiinnolla jääme odottamaan, toteutuuko alustava linjaus ”luovutaan diagnoosin / työttömyyden

kestosta palveluun ohjautumisessa”, ja jos toteutuu, niin mitä se käytännössä tulee vaikuttamaan kuntouttavan työtoiminnan asiakaskunnan määrään.

2.4 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta (L2001/189) tuli voimaan 1.9.2001. Samaan aikaan Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö sekä Työministeriö julkaisivat Kuntouttavan työtoiminnan käsikirjan (2001) tukemaan viranomaisia lain soveltamisessa. Tämä käsikirja kulkee tekstissä kuntouttavan työtoiminnan lain rinnalla.

2.4.1 Lain tarkoitus

Lain kuntouttavasta työtoiminnasta tarkoitus on parantaa pitkäaikaistyöttömän edellytyksiä työllistyä avoimille työmarkkinoille sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun (L2001/189).

Kuntouttavaa työtoimintaa koskevassa laissa asiakkaaksi määritellään työtön henkilö, joka saa työttömyyden perusteella toimeentulotukea tai työmarkkinatukea (Lindqvist ym. 2001, 13). Työmarkkinatukea saaneet alle 25-vuotiaat ovat lain piirissä noin 8,5-12 kuukauden työttömyyden jälkeen, kun taas 25 vuotta täyttäneet työmarkkinatukea saavat tulevat soveltamisen piiriin noin 2-2,5 vuoden työttömyyden jälkeen (Lindqvist ym. 2001, 14).

2.4.2 Vaikutus toimeentuloon

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvan toimeentulo turvataan siitä etuusjärjestelmästä, jonka piirissä hän on ollut välittömästi ennen kuntouttavan työtoiminnan aloittamista (Lindqvist ym. 2001, 53). Tämä tarkoittaa käytännössä työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaan kohdalla työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa ja sosiaalitoimen asiakkaan kohdalla toimeentulotukea.

Lisäksi kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla työttömyysetuutta saavalla henkilöllä on oikeus kulukorvaukseen niiltä päiviltä, joina hän osallistuu

kuntouttavaan työtoimintaan (Sosiaaliportti 2013). Toimeentulotukea pääasiallisena tulonaan saavalle asiakkaalle, joka osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, maksetaan toimeentulotuen lisäksi toimintarahaa niiltä päiviltä, jolloin asiakas osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan (Lindqvist 2001, 54). Toimintaraahan ei sisälly tulo- eikä tarveharkintaa ja se on samansuuruinen kuin kulukorvaus (Sosiaaliportti 2013).

Lisäksi kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla henkilöllä on oikeus saada korvaus työtoimintaan osallistumisesta aiheutuvista matkakustannuksista toimeentulotukilain mukaan (L2001/189). Matkakorvaus maksetaan halvimman matkustustavan mukaan. Oman kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuvat menot voidaan ottaa huomioon silloin, kun oman kulkuneuvon käyttö on välttämätöntä esimerkiksi puuttuvien tai hankalien joukkoliikenneyhteyksien vuoksi. (Lindqvist ym. 2001, 55.)

2.4.3 Aktivointisuunnitelma

Aktivointisuunnitelmalla tarkoitetaan pitkään työttömänä olleelle henkilölle työllistymisedellytysten ja elämänhallinnan parantamiseksi laadittavaa suunnitelmaa, jonka työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta laativat yhdessä työttömän kanssa (L2001/189).

Aktivointisuunnitelman tekemisen käynnistää viranomainen, joka tarkoittaa työttömyysturvaa saavan kohdalla työ- ja elinkeinotoimistoa ja toimeentulotukea saavan kohdalla kunnan sosiaalitoimea.

Aktivointisuunnitelmaan merkitään:

1. henkilön koulutusta ja työuraa koskevat tiedot;
2. arvio aikaisempien julkisten työvoimapalvelujen vaikuttavuudesta;
3. arvio aikaisempien työllistymissuunnitelmien ja kunnan tekemien henkilöä koskevien suunnitelmien toteutumisesta; sekä

4. toimenpiteet, jotka voivat olla työtarjouksia, muita julkisia työvoimapalveluja, kuntouttavaa työtoimintaa, muita sosiaalipalveluja tai terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja. (L2001/189.)

Jos kunnan arvion mukaan asiakas ei työ- ja toimintakykynsä asettamien rajoitusten vuoksi voi osallistua kuntouttavaan työtoimintaan, aktivointisuunnitelmaan tulee sisältää sellaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, jotka parantavat asiakkaan mahdollisuuksia osallistua myöhemmin kuntouttavaan työtoimintaan (L2001/189). Tämän arvion on perustuttava asiakkaan toimintakykyyn, jonka on tehnyt esimerkiksi kunnallinen terveydenhoito. Muut asiakkaan toimintakyvyn kannalta ulkopuoliset tekijät, kuten kunnan taloudellinen tilanne, eivät ole perusteita arvioitaessa sitä, voidaanko asiakkaalle tarjota kuntouttavaa työtoimintaa. (Lindqvist ym. 2001, 22.)

Jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, ettei asiakkaalle voida kolmen kuukauden kuluessa tarjota työtä tai julkisia työvoimapalveluja, aktivointisuunnitelmaan tulee sisältyä kuntouttava työtoiminta (L2001/189).

Jos kuntouttava työtoiminta sisältyy aktivointisuunnitelmaan, suunnitelmaan kirjataan ainakin seuraavat asiat:

1. kuntouttavan työtoiminnan kuvaus ja toiminnan järjestämispaikka;
2. kuntouttavan työtoiminnan päivittäinen sekä viikoittainen kesto;
3. kuntouttavan työtoiminnan jakson alkamisajankohta ja pituus;
4. asiakkaalle kuntouttavan työtoiminnan ohella tarjottavat muut sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalvelut; sekä
5. ajankohta, jolloin arvioidaan kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia asiakkaan työllistymismahdollisuuksille sekä päätetään jatkotoimista. (L2001/189.)

Aktivointisuunnitelman ja siihen sisältyvien toimenpiteiden tavoitteena on auttaa

asiakasta pääsemään työmarkkinoille. Aktivointisuunnitelman tulee olla voimassa, kunnes asiakas täyttää ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan tai peruspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon. (Lindqvist ym. 2001, 25.)

2.4.4 Lain velvottavuus

Henkilöllä, jonka työttömyys on kestänyt laissa määritellyn ajan, on velvollisuus osallistua aktivointisuunnitelman laatimiseen yhdessä työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan kanssa (L2001/189).

Aktivointisuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jäämiseen sekä kieltäytymiseen osallistumasta aktivointisuunnitelman laatimiseen ja siihen merkittyyn kuntouttavaan työtoimintaan sovelletaan työttömyysturvalakia (L2002/1290) sekä lakia toimeentulotuesta (L1997/1412). Se tarkoittaa työmarkkinatukea saavan kohdalla oikeuden eväämistä työmarkkinatukeen tai työttömyyspäivärahaan 30 päivän ajaksi. Työttömyysturvalain mukaan (L2002/1290) oikeus etuuteen palautuu aikaisintaan siitä päivästä, jona työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on laadittu ja tarkistettu. Toimeentulotukea saavan henkilön kohdalla perusosan suuruutta taas voidaan alentaa 20 prosenttia toimenpiteeseen kieltäytymisen takia (L1997/1412).

2.4.5 Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen

Kuntouttavaa työtoimintaa järjestää kunta. Kunta voi järjestää kuntouttavaa työtoimintaa itse tai tehdä kirjallisen sopimuksen sen järjestämisestä toisen kunnan, kuntayhtymän, valtion viraston, rekisteröidyn yhdistyksen, rekisteröidyn säätiön tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdiskunnan kanssa. Kuntouttavaa työtoimintaa ei saa hankkia yritykseltä. Riippumatta kuntouttavan työtoiminnan järjestämistavasta, kunta vastaa toiminnan lainmukaisuudesta. (L2001/189.)

Kunta saa kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä valtion korvausta jokaista kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvaa henkilöä kohti (L2001/189).

2.4.6 Kuntouttavan työtoiminnan sisältö

Kuntouttava työtoiminta tulee sovittaa asiakkaan työ- ja toimintakyvyn sekä osaamisen mukaan niin, että se on työmarkkinoille pääsyn kannalta mielekästä ja riittävän vaativaa. Kuntouttava työtoiminta ei saa vakavasti loukata asiakkaan uskonnollista tai muuta eettistä vakaumusta. (L2001/189.)

Käytännössä kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien toimintakyky vaihtelee suuresti. Toisille kuntouttava työtoiminta on sisällöltään hyvin lähellä normaalia työtä, toisten osalta kuntouttavan työtoiminnan sisältö on totuttautumista säännönmukaiseen päivärytmiin ja ohjattuun toimintaan (Lindqvist ym. 2001, 48).

Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään 3-24 kuukauden mittaiseksi jaksoksi kerrallaan. Jakson aikana asiakkaan tulee osallistua kuntouttavaan työtoimintaan vähintään yhden ja enintään viiden päivän aikana viikossa. Yhden päivän aikana kuntouttavan työtoiminnan tulee kestää vähintään 4 tuntia. (L2001/189.)

Kuntouttavaan työtoimintaan voi osallistua enintään 230 päivänä 12 kuukauden aikana, ja se tulee järjestää asiakkaan työttömyysturvalaissa tarkoitettulla työssäkäyntialueella. Asiakkaan suostumuksella voidaan kuntouttava työtoiminta järjestää myös työssäkäyntialueen ulkopuolella. (Lindqvist ym. 2001, 47.)

Kuntouttavaan työtoimintaan sovelletaan työturvallisuuslakia (L2001/189), mutta ei työterveyslakia. Asiakkaat ovat kuntouttavaan työtoimintaan osallistuessaan kunnallisen terveydenhuollon piirissä (Lindqvist ym. 2001, 50).

Kunnan on järjestettävä kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettu vakuutusturva työtoiminnassa sattuvan tapaturman varalta. Vakuutus korvaa varsinaisessa työtoiminnassa sattuneiden tapaturmien lisäksi työtoimintaan liittyvillä matkoilla sattuneet tapaturmat. (Lindqvist ym. 2001, 50-51.)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Kuntouttava työtoiminta -tutkimuksen aiheena vahvistui vuoden 2013 aikana. Samaan aikaan tutkimuksen rajaaminen neljään Pohjanmaan kuntaan selkeni Pietarsaaren Työvoiman palvelukeskuksen työntekijöiden kanssa käytyjen keskustelujen kautta, joiden kautta selvisi, että kyseisillä kunnilla (Kokkola, Pietarsaari, Seinäjoki, Vaasa) oli jo olemassa olevaa yhteistyötä Työvoiman Palvelukeskusten välillä. Tutkimuksen toivottiin palvelevan kunnissa toteutettavaa kuntouttavan työtoiminnan kehittämistä.

Tutkimuksen tarkempi rajautuminen kuntouttavaan työtoimintaan työllisyyttä edistävänä toimenpiteenä muotoutui aihetta koskevien tutkimusten lukemisen kautta vuoden 2014 alussa. Tutkimusaiheen selvittyä, tutkimussuunnitelma sekä tutkimuslupa-anomukset lähetettiin kuntiin helmikuun alussa 2014. Tutkimuslupien (LIITTEET 1, 2, 3, 4, 5 ja 6) saamisen jälkeen, kuntiin oltiin yhteydessä puhelimitse ja tiedusteltiin työntekijöiden lukumäärää, jotka voisivat vastata kyselyyn. Samalla sovittiin yhteyshenkilöstä, joka toimittaisi kyselylomakkeet työntekijöille sekä keräisi kyselyt postitettavaksi takaisin.

Tutkimus toteutettiin lähettämällä maaliskuun alussa 2014 kyselylomakkeet kuntiin. Kyselyyn toivottiin vastaavan ne henkilöt, jotka tekevät työtä kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden parissa, ja joilla on kokemusta kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työllistymisestä. Kaikki vastaukset perustuvat kunnan tai te-hallinnon työntekijöiden henkilökohtaisiin arvioihin, ajatuksiin ja kokemuksiin. Vastaukset saatiin huhtikuun alussa 2014.

Päätutkimusongelmana oli saada tietoa kuntouttavan työtoiminnan työllisyysvaikutuksista kunnissa. Edistääkö kuntouttava työtoiminta pitkäaikaistyöttömien työllistymistä? Jos edistää, niin mitkä tekijät siihen vaikuttavat? Ja jos ei edistä, niin mihin pitäisi panostaa, että työllistymistä tapahtuisi? Lisäksi tutkimuksella tiedusteltiin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työkyvystä, kuntouttavan työtoiminnan jälkeisistä siirtymistä,

merkityksellisistä yhteistyötahoista sekä yleensä kokemuksia kuntouttavasta työtoiminnasta kunnissa.

3.1 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksessa käytettiin sekä kvalitatiivista eli laadullista lähestymistapaa, että kvantitatiivista eli määrällistä lähestymistapaa.

Kvalitatiivinen tutkimus. Hannu Uusitalo (1991, 79) toteaa, että karkeimmillaan laadullinen tutkimus on yksinkertaisesti aineiston ja analyysin ei-numeraalinen kuvaustapa. Laadullinen aineisto on usein ilmiänsuhtaan **tekstiä**. (Tilastokeskus.)

Kvantitatiivinen tutkimus. Määrälliseen tutkimukseen taas kuuluu aina numeraalinen havaintomatriisi, johon aineisto on tiivistetty ja johon analyysi kohdistuu (Tilastokeskus).

Koska tutkimuksessa käytettiin sekä avoimia että monivalintakysymyksiä (yksi) oli tutkimuksen analysoinnissa luonnollista käyttää niin laadullista kuin määrällistäkin lähestymistapaa.

3.2 Aineistonkeruumenetelmä

Tutkimusta varten tarvittava aineisto kerättiin kyselylomakkeen (LIITE 7) avulla. Kyselylomake sisälsi kuusi avointa kysymystä sekä yhden monivalintakysymyksen. Lisäksi kyselyyn merkittiin paikkakunta, jota vastaukset koskivat.

Ennen kyselyiden postittamista, kuntiin oltiin yhteydessä puhelimitse. Koska tutkimukseen valittuja kuntia oli neljä, päädyttiin tiedustelemaan vain niiden henkilöiden määrää, jotka aktiivisesti tekevät työtä kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden parissa. Kyselyä ei haluttu enää tässä vaiheessa osoittaa kaikille kunnan sosiaalityöntekijöille sekä kaikille työ- ja elinkeinohallinnon työntekijöille, vaan kyselyt päädyttiin osoittamaan vain Työvoiman palvelukeskusten te-hallinnon sekä kunnan työntekijöille. Lisäksi kunnille jätettiin oma harkintavara ottaa tutkimukseen mukaan myös muita työntekijöitä, joilla

ajateltiin olevan kokemusta aiheesta.

3.3 Aineiston analysointi

Saatu aineisto käytiin läpi huolellisesti ja analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Se tarkoitti käytännössä vastausten läpikäymistä kysymys kerrallaan.

Vastauksista nousseet samankaltaiset ilmaisut ryhmiteltiin ensin omiksi alaluokiksi ja tämän jälkeen alaluokat jaettiin laajempiin kokonaisuuksiin eli pääluokkiin. Jokaiseen alaluokkaan kuuluvien ilmaisujen määrä laskettiin yhteen eli suoritettiin kvantifiointi.

Tuloksia selvennettiin lukijalle erilaisin taulukoin ja kuvioin sekä kyselylomakkeista poimittujen suorien lainausten avulla. Osassa kysymyksistä tulokset kerrottiin kunnittain, osassa kerrottiin kaikkien vastausten yhteenkerätyt tulokset.

3.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Kyselylomakkeen suunnittelu- ja toteutusvaiheessa kysymykset pyrittiin miettimään huolellisesti ennen tutkimuksen toteuttamista. Kyselylomakkeen valmistuttua pyrittiin saamaan ulkopuolisten mielipiteitä siitä, miten he ymmärsivät kysymykset. Näin pyrittiin varmistamaan se, että kysymykset oltiin aseteltu niin, että ne ymmärrettäisiin sillä tavalla kuin kysyjä oli tarkoittanutkin.

Koska tutkimus perustui työntekijöiden henkilökohtaisiin arvioihin, kokemuksiin ja ajatuksiin, eikä esimerkiksi tilastoihin, tutkimustulokset eivät edusta kaikkien työtoiminnan parissa työskentelevien kantoja, eikä niitä näin ollen ole mielekäästä yleistää. Kuitenkin tulokset kertovat Pohjanmaan neljän kunnan Työvoiman palvelukeskusten te-hallinnon sekä kunnan työntekijöiden kokemuksista kuntouttavan työtoiminnan työllisyyden kehittämiseksi.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

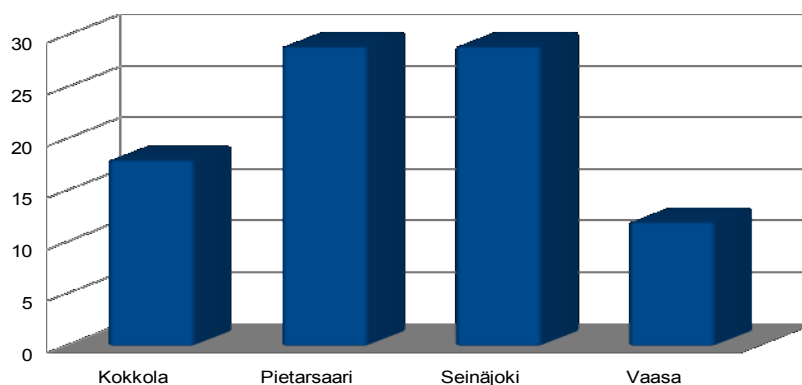
Tutkimuksen toteuttamista varten kuntiin lähetettiin 35 kyselyä, puhelimitse sovittujen määrien mukaan. Vastauksia saatiin yhteensä 23 kappaletta eli kuntien yhteiseksi vastausprosentiksi tuli 66. Kunnittain vastausprosentit jakautuivat seuraavasti: Kokkolan vastausprosentti oli 40, Pietarsaaren 100, Seinäjoen 60 ja Vaasan 80.

4.1 Työkykyiset kuntouttavassa työtoiminnassa

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien henkilöiden työkyky vaihtelee suuresti. Kallion, Meklinin ja Tammen (2008, 51) tutkimuksessa on mainittuna yksi mahdollinen tapa jaotella kuntouttavan työtoiminnan asiakasryhmää: 1) toimintakykyä ylläpitävää toimintaa tarvitsevat, joiden mahdollisuudet avoimille työmarkkinoille ovat olemattomat, 2) työkykyisyyttä tutkivaa työtoimintaa tarvitsevat, jotka haluavat lisänäyttöä eläkkeelle tai työhön sijoittumismahdollisuuden perusteeksi ja 3) työelämään paluuta edistävää kuntoutusta ja tukea tarvitsevat.

Tutkimuksessa haluttiin selvittää, kuinka suuri osa kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvista henkilöistä oli vastaajien mielestä työkykyisiä. Vastaus pyydettiin prosentteina. Kuviossa 1 kuvataan vastausten jakautuminen kunnittain.

Kuvio 1. Arvio työkykyisistä kuntouttavassa työtoiminnassa

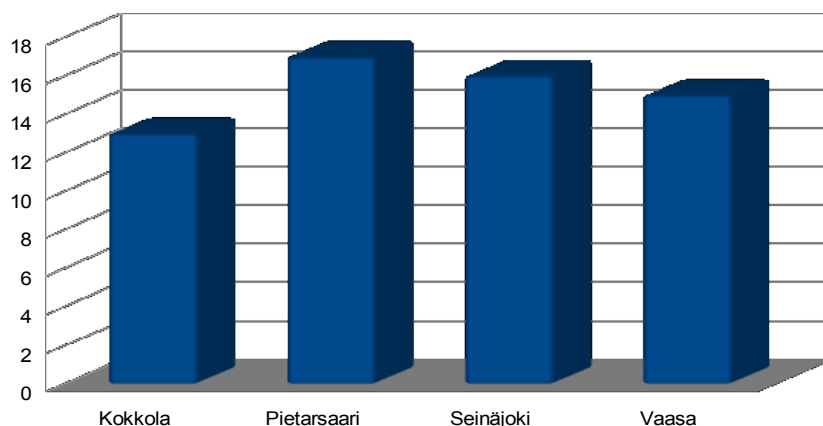
Pietarsaaressa ja Seinäjoella arviot työkykyisistä olivat 29 % kuntouttavassa työtoiminnassa olevista asiakkaista. Kokkola arvioi työkykyisiä olevan jonkun verran vähemmän, 18 % ja Vaasassa keskiarvo oli 12 %.

Kunnista saatujen kaikkien vastausten keskiarvoksi tuli 22 %. Tämä tarkoittaa, että hieman enemmän kuin joka viides kuntouttavassa työtoiminnasta olevista asiakkaista olisi kykenevä vastausten perusteella myös työelämään.

4.2 Työllistyminen kuntouttavan työtoiminnan jälkeen

Työllistyminen kuntouttavan työtoiminnan jälkeen on aiemmissa tutkimuksissa todettu olevan heikkoa (mm. Ala-Kauhaluoma ym. 2004; Keskitalo 2008). Vappu ja Jarno Karjalaisen tutkimuksessa (2011) todetaan, että kuntouttava työtoiminta ei ole hyvin toimiva työllisyyspoliittinen toimenpide. Se johtaa hyvin harvoin suoraan palkkatyöhön tai ammatilliseen koulutukseen.

Tämän tutkimuksen tuloksia ei voida suoraan verrata Karjalaisen & Karjalaisen (2011) tutkimukseen, koska työllistymisen ajankohta on määritelty eri tavoin. Tässä tutkimuksessa selvitettiin työllistymistä 1-2 vuoden sisällä työtoiminta-jakson päättymisen jälkeen, ei välittömästi työtoiminnan päättymisen jälkeen. Tämä saattaa vaikuttaa sen, että myös tulokset työllisyysvaikutuksista olivat hieman myönteisemmät. Kuviossa 2 kuvataan vastausten jakautuminen.

Kuvio 2. Työllistyminen kuntouttavan työtoiminnan jälkeen

Pietarsaaressa arvioitiin, että 17 % kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista työllistyy 1-2 vuoden sisällä kuntouttavan työtoiminta-jakson päätyttyä. Seinäjoella vastaava arvio oli 16 %, Vaasassa 15 % ja Kokkolassa 13 %.

Kaikkien vastausten keskiarvoksi tuli 15 %.

4.3 Siirtymät kuntouttavan työtoiminnan jälkeen

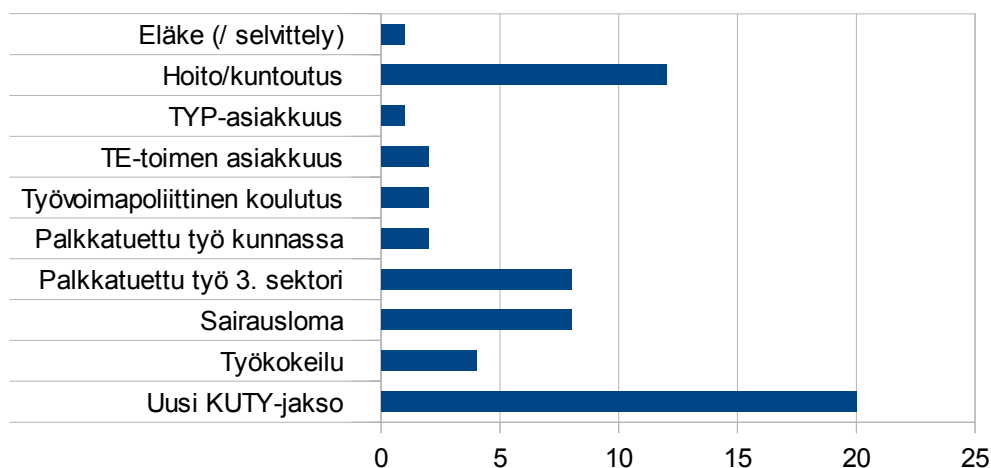
Tutkimuksessa selvitettiin, mitkä ovat kuntouttavan työtoiminta-jakson jälkeiset yleisimmät siirtymät kunnissa. Annetuista vaihtoehdoista pyydettiin valitsemaan viisi yleisintä siirtymää ja laittamaan ne tärkeysjärjestykseen (1=yleisin siirtymä, 2= toiseksi yleisin siirtymä jne.)

Tulosten analysoinnissa siirtymät arvoitettiin niin, että yleisimmäksi valittu toimenpide laskettiin viitenä, seuraavaksi yleisin neljänä jne. Näin saatiin valittujen siirtymien lisäksi painoarvo valitulle järjestykselle.

Siirtymät Kokkolassa. Taulukossa 1 ja kuviossa 3 kuvataan yleisimmät siirtymät kuntouttavan työtoiminnan jälkeen Kokkolassa Yleisin siirtymä kuntouttavan työtoiminta-jakson jälkeen oli uusi kuntouttavan työtoiminnan jakso (33 % vastauksista). Seuraavaksi yleisimmät siirtymät olivat hoito/kuntoutus (20 % vastauksista), palkkatuettu työ kolmannella sektorilla (13 % vastauksista) sekä sairausloma (13 % vastauksista).

SIIRTYMÄT	LKM
Uusi KUTY-jakso	20
Työkokeilu	4
Sairausloma	8
Palkkatuettu työ 3. sektori	8
Palkkatuettu työ kunnassa	2
Työvoimapolitiittinen koulutus	2
TE-toimen asiakkuus	2
TYP-asiakkuus	1
Hoito/kuntoutus	12
Eläke (/ selvittely)	1

Taulukko 1. Siirtymät Kokkolassa

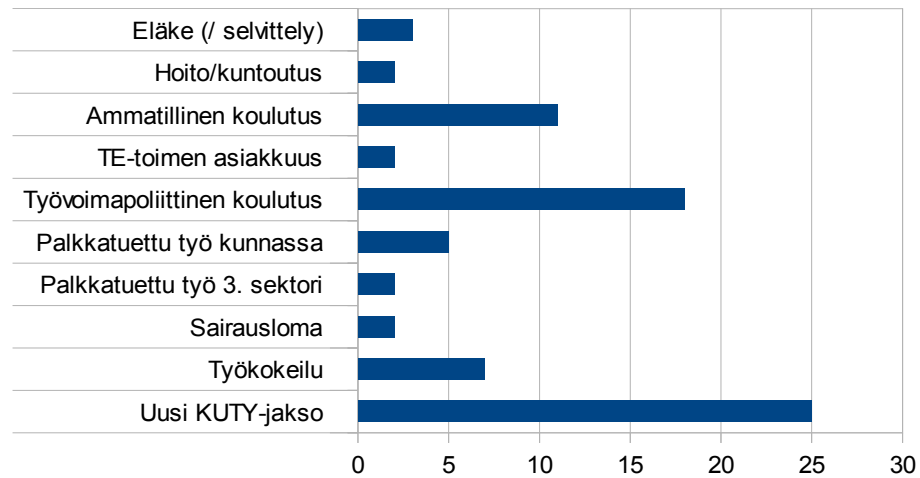

Kuvio 3. Siirtymät Kokkolassa

Siirtymät Pietarsaaressa. Yleisimmät siirtymät Pietarsaaressa olivat uusi kuntouttavan työtoiminnan jakso (33 % vastauksista), työvoimapolitiittinen koulutus (23 % vastauksista) sekä ammatillinen koulutus (14 % vastauksista). Taulukossa 2 ja kuviossa 4 kuvataan Pietarsaaren kuntouttavan työtoiminnan siirtymien jakautuminen.

SIIRTYMÄT	LKM
Uusi KUTY-jakso	25
Työkokeilu	7
Sairausloma	2
Palkkatuettu työ 3. sektori	2
Palkkatuettu työ kunnassa	5
Työvoimapolitiittinen koulutus	18
TE-toimen asiakkuus	2
Ammatillinen koulutus	11
Hoido/kuntoutus	2
Eläke (/ selvittely)	3

Taulukko 2. Siirtymät Pietarsaaressa

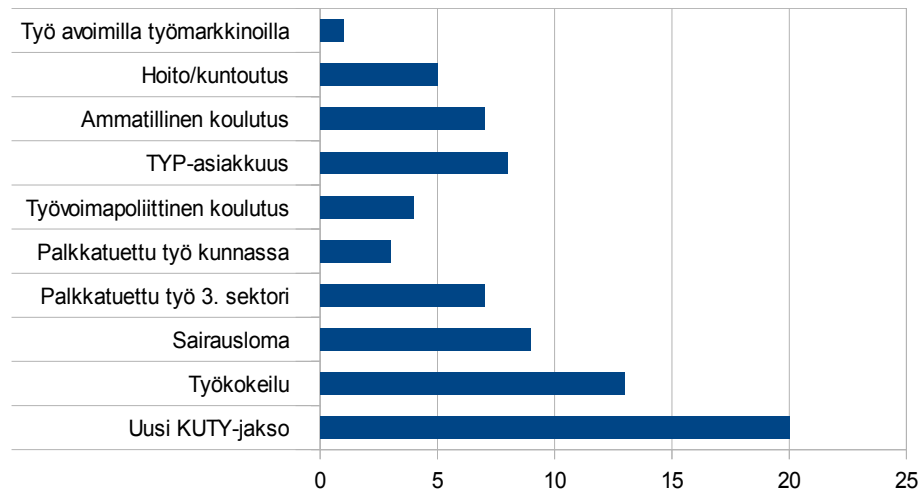

Kuvio 4. Siirtymät Pietarsaareissa

Siirtymät Seinäjoella. Yleisimmät siirtymät Seinäjoella olivat uusi kuntouttavan työtoiminnan jakso (26 % vastauksista), työkokeilu (17 % vastauksista) sekä sairausloma (12 % vastauksista). Seinäjoen kuntouttavan työtoiminnan jälkeiset siirtymät kuvataan taulukossa 3 ja kuviossa 5.

SIIRTYMÄT	LKM
Uusi KUTY-jakso	20
Työkokeilu	13
Sairausloma	9
Palkkatuettu työ 3. sektori	7
Palkkatuettu työ kunnassa	3
Työvoimapolitiittinen koulutus	4
Työ avoimilla työmarkkinoilla	1
Ammatillinen koulutus	7
Hoito/kuntoutus	5
TYP-asiakkuus	8

Taulukko 3. Siirtymät Seinäjoella

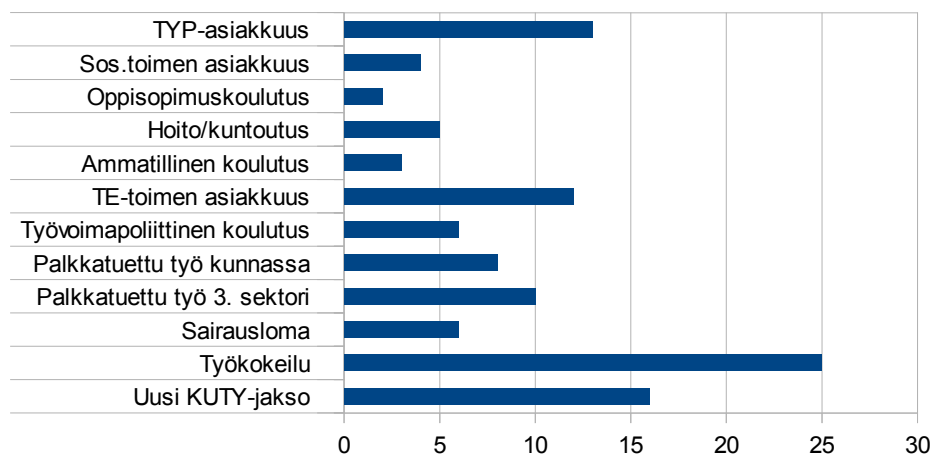

Kuvio 5. Siirtymät Seinäjoella

Siirtymät Vaasassa. Yleisimpiä siirtymiä Vaasassa kuntouttavan työtoiminnan jälkeen olivat työkokeilu (23 % vastauksista), uusi kuntouttavan työtoiminnan jakso (15 % vastauksista) sekä TE-toimen asiakkuus (11 % vastauksista). Vaasan siirtymien jakauma kuvataan taulukossa 4 ja kuviossa 6.

SIIRTYMÄT	LKM
Uusi KUTY-jakso	16
Työkokeilu	25
Sairausloma	6
Palkkatuettu työ 3. sektori	10
Palkkatuettu työ kunnassa	8
Työvoimapolitiittinen koulutus	6
TE-toimen asiakkuus	12
Ammatillinen koulutus	3
Hoito/kuntoutus	5
Oppisopimuskoulutus	2
Sos.toimen asiakkuus	4
TYP-asiakkuus	13

Taulukko 4. Vaasan siirtymät

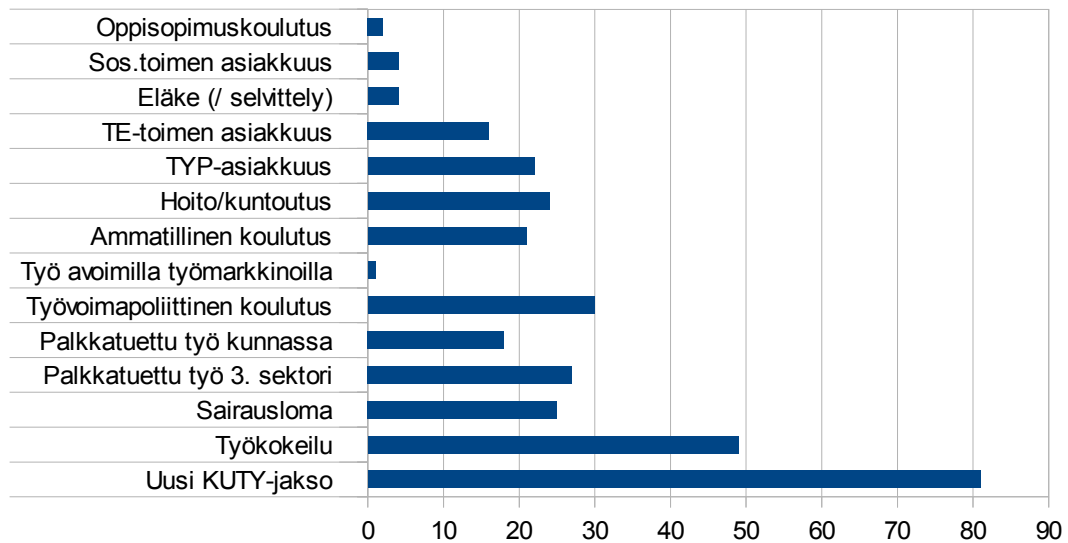

Kuvio 6. Siirtymät Vaasassa

Kuntien siirtymät yhteensä. Kaikkien vastausten kesken yleisimmäksi siirtymäksi kuntouttavan työtoiminta-jakson jälkeen kunnissa tuli uusi kuntouttavan työtoiminnan jakso (25 % vastauksista). Tämän jälkeen seuraavaksi yleisimmät siirtymät kunnissa olivat työkokeilu (15 % vastauksista) ja palkkatuettu työ 3. sektorilla (8 % vastauksista). Harvinaisimpia siirtymiä kuntouttavan työtoiminta-jakson jälkeen olivat oma yritys (ei yhtään vastausta), työ avoimilla työmarkkinoilla (0,3 % vastauksista) sekä oppisopimuskoulutus (0,6 % vastauksista). Taulukossa 5 ja kuviossa 7 kuvataan kuntien vastausten jakautuminen.

SIIRTYMÄT	LKM
Uusi KUTY-jakso	81
Työkokeilu	49
Sairausloma	25
Palkkatuettu työ 3. sektori	27
Palkkatuettu työ kunnassa	18
Työvoimapolitiittinen koulutus	30
Työ avoimilla työmarkkinoilla	1
Ammatillinen koulutus	21
Höito/kuntoutus	24
TYP-asiakkuus	22
TE-toimen asiakkuus	16
Eläke (/ selvittely)	4
Sos.toimen asiakkuus	4
Oppisopimuskoulutus	2

Taulukko 5. Kuntouttavan työtoiminnan jälkeiset siirtymät

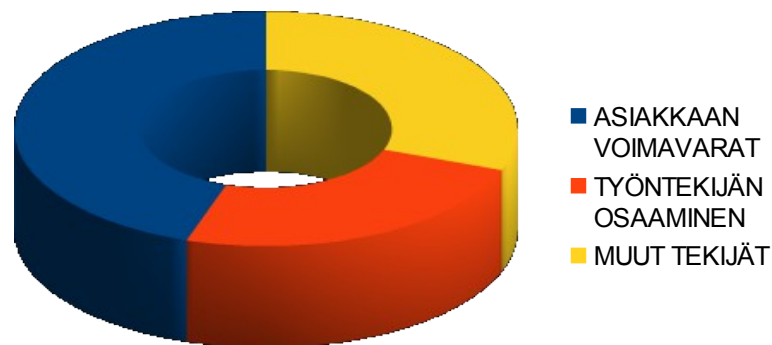
Kuvio 7. Siirtymien jakautuminen kunnissa

4.4 Mikä edistää työllisyyttä?

Vastauksista nousi useita kymmeniä tekijöitä, jotka koettiin edesauttavan pitkäaikaistyötöntä pääsemään kuntouttavan työtoiminnan jälkeen työelämään. Tekijät jaettiin kolmeen pääluokkaan: 1) asiakkaan voimavarat, 2) työntekijän osaaminen sekä 3) muut tekijät. Pääluokkien esiintyminen vastauksissa on kuvattu taulukossa 6 ja kuviossa 8.

TYÖLLISYYTTÄ EDISTÄVIÄ TEKIJÖITÄ	LKM
ASIAKKAAN VOIMAVARAT	35
TYÖNTEKIJÄN OSAAMINEN	19
MUUT TEKIJÄT	24

Taulukko 6. Työllisyyttä edistävät tekijät

Kuvio 8. Työllisyyttä edistävien tekijöiden jakautuminen

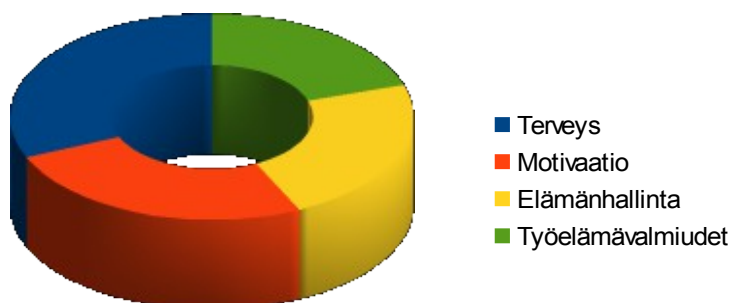
Asiakkaan voimavaroihin viitattiin 35 kertaa eli 45 % vastauksista, työntekijän osaamiseen viitattiin 19 kertaa eli 24 % vastauksista ja muihin tekijöihin viitattiin 24 kertaa eli 31 % vastauksista.

4.4.1 Asiakkaan voimavarat

Asiakkaan voimavaroihin viittaavia tekijöitä nousi vastauksista lukumäärällisesti eniten, 35 kappaletta. Tekijät jaettiin neljään alaluokkaan: terveys, motivaatio, elämänhallinta sekä työelämävalmiudet. Taulukossa 7 ja kuviossa 9 kuvataan alaluokkien esiintyminen vastauksissa.

ASIAKKAAN VOIMAVARAT	LKM
Terveys	11
Motivaatio	9
Elämänhallinta	8
Työelämävalmiudet	7

Taulukko 7. Asiakkaan voimavarat

Kuvio 9. Asiakkaan voimavarat

Terveys. ”Hyvä terveys” tai ”riittävän hyvä terveydentila” mainittiin vastauksissa useaan kertaan. Terveysteen liittyviä muita ilmaisuja olivat ”päihteettömyys”, ”riittävän hyvä toimintakyky”, ”itseluottamus”, ”itsetunto” sekä ”parempi mieli ja kunto”.

Motivaatio. Kysyttäessä työllisyyttä edistäviä tekijöitä ”motivaatio”-sana oli useimmin mainittu yksittäinen termi. Muita samaa asiaa ilmaisevia termejä olivat mm. ”sitoutuneisuus”, ”oma halu”, ”asiakkaan oma tahtotila” sekä ”halu nähdä tulevaisuus parempana”.

Elämönhallinta. Elämönhallintaan liittyviä ilmaisuja vastauksissa oli mm. ”hygienia + siisteys, ”hoitosuhteet kunnossa”, ”ongelmat hoidossa (velka-neuvonta, päihteet)”, ”sosiaaliset taidot” sekä ”luotettavuus”.

Työelämävalmiudet. Työelämävalmiuksiin viitattiin mm. seuraavin ilmauksin: ”ajantasainen ammattiosaaminen”, ”sääntöjen noudattaminen”, ”työ- ja toimintakyky”, ”kyky oppia uutta”, ”oma-aloitteisuus” sekä ”riittävät valmiudet työelämään”.

4.4.2 Työntekijän osaaminen

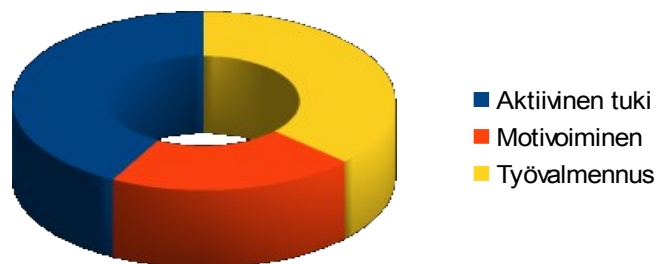
Työntekijän osaamiseen viitattiin vastauksissa 19 kertaa. Joissakin tapauksissa työntekijä oltiin rajattu tarkoittamaan kuntouttavassa työtoimintapaikassa työskentelevää henkilöä, mutta useimmissa vastauksissa työntekijän toimenkuvaa tai toimipaikkaa ei oltu määritelty. Tämän takia tutkimuksessa käytetään

yleisnimeä ”työntekijä”, jolla tarkoitetaan yleisesti henkilöä, joka työskentelee kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden parissa.

Työntekijän osaaminen jaettiin kolmeen alaluokkaan: 1) aktiivinen tuki, 2) motivoiminen sekä 3) työvalmennus. Alaluokkien esiintyvyys vastauksissa on kuvattu taulukossa 8 ja kuviossa 10.

TYÖNTEKIJÄN OSAAMINEN	LKM
Aktiivinen tuki	8
Motivoiminen	4
Työvalmennus	7

Taulukko 8. Työntekijän osaaminen -alaluokat

Kuvio 10. Työntekijän osaaminen -alaluokat

Aktiivinen tuki. Tuki ja kannustaminen liittyivät vastauksissa kiinteästi yhteen. Lisäksi vastauksissa mainittiin ”riittävästi resurssoitu ja räätälöity tuki” sekä tuen tarve ”työpaikan etsimisessä”. Myös ”positiivinen palaute työtoimintapaikalta” mainittiin muutamassa vastauksessa.

Motivoiminen. Motivoiminen nähtiin vastauksissa myös tärkeäksi työntekijän tehtäväksi. ”Saadaan (asiakkaan) itseensä uskomista vahvistettua”.

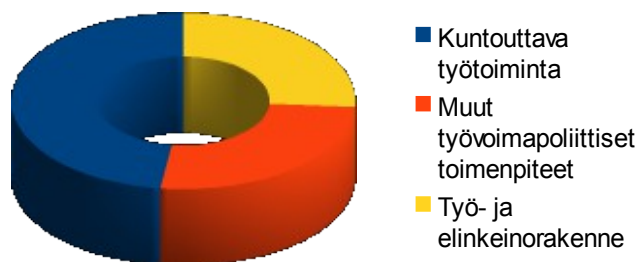
Työvalmennus. Työvalmennuksella tarkoitettiin tässä tutkimuksessa henkilökohtaista asiakkaan ohjaamista, joka tapahtui työtoimintapaikalla. ”Tuki työpaikalle (työhönvalmentaja)”, ”aktiivinen ohjaus” ja ”oikeanlaiset tehtävät, jotka tukevat asiakkaan työelämätavoitteita” mainittiin vastauksissa tekijöinä, jotka edesauttavat pitkäaikaistyötöntä pääsemään kuntouttavan työtoiminta-jakson jälkeen työelämään.

4.4.3 Muut tekijät

Muut tekijät jaettiin myös kolmeen alaluokkaan: 1) kuntouttava työtoiminta, 2) muut työvoimapolitiittiset toimenpiteet sekä 3) työ- ja elinkeinorakenne. Näiden alaluokkien esiintyvyys kuvataan taulukossa 9 ja kuviossa 11.

MUUT TEKIJÄT	LKM
Kuntouttava työtoiminta	11
Muut työvoimapolitiittiset toimenpiteet	6
Työ- ja elinkeinorakenne	6

Taulukko 9. Muut tekijät -alaluokat

Kuvio 11. Muut tekijät -alaluokat

Kuntouttava työtoiminta. Vastauksissa kuntouttavan työtoiminta-jakson ”oikea-aikaisuus”, ”riittävän pitkä jakso” sekä ”riittävät tukitoimet kuntouttavan työtoiminnan rinnalla” nähtiin tärkeinä tekijöinä työllisyyden edistämiseksi. Kuntouttavan työtoiminnan sisällön suhteen vastauksissa mainittiin ”tavoitteellisuus” sekä ”tavoitteellinen yksilövalmennus”. Lisäksi ”suunnitelmallinen eteneminen, useamman palvelun kytkeytyminen prosessiin” sekä ”toimiva jatkosuunnitelma” nähtiin tärkeinä tekijöinä.

Muut työvoimapolitiittiset toimenpiteet. Muista työvoimapolitiittisista toimenpiteistä vastauksista nousi erityisesti palkkatuen käytön tärkeys sekä omaehtoisen ammatillisen opiskelun sekä työvoimakoulutuksen merkitys.

Työ- ja elinkeinorakenne. Vastauksista nousi myös muutamia työ- ja elinkeinorakenteellisia tekijöitä. ”Työpaikkojen olemassaolo”, ”paikkakunnan

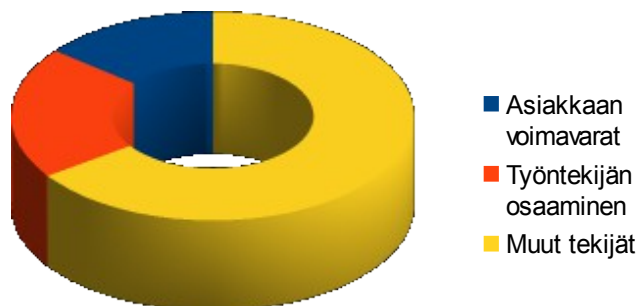
monipuolinen elinkeinorakenne”, ”työvoiman tarve → Noususuhdanne!”, ”sosiaalisesti ajattelevat työnantajat” sekä ”välityömarkkinoiden toimivuus” olivat vastaajien mielestä tärkeitä tekijöitä työllisyyden edistämässä.

4.5 Mihin pitäisi panostaa?

Kuudennessa kysymyksessä pyrittiin selvittämään kuntien tarpeita kuntouttavan työtoiminnan työllisyyden kehittämiseksi. Vastauksissa esiintyi runsaasti samoja teemoja kuin edellisen kysymyksen kohdalla ja siksi vastausten analysoinnissa käytettiin samoja pääluokkia kuin edellä. Pääluokkien esiintyvyys on kuvattu taulukossa 10 ja kuviossa 12.

TARPEITA/KEHITTÄMISALUEITA	LKM
Asiakkaan voimavarat	7
Työntekijän osaaminen	10
Muut tekijät	32

Taulukko 10. Tarpeet / kehittämisaalueet

Kuvio 12. Tarpeet / kehittämisaalueet

4.5.1 Asiakkaan voimavarat

Kysymykseen ”Mihin tekijöihin mielestäsi pitäisi panostaa, että kuntouttavasta työtoiminnasta olisi luonteva siirtymä työelämään?, 14 % vastauksista viittasi asiakkaan voimavaroihin esimerkiksi seuraavin ilmaisin:

”arjesta selviytymiseen / arkirutiinien hallintaan (lastenhoito, nukkuminen, ruokailu jne)”

”ammattillisten taitojen päivittämiseen”

”kykyyn noudattaa työelämän pelisääntöjä”

4.5.2 Työntekijän osaaminen

Työntekijän osaamiseen viitattiin 21 % vastauksista. Vastauksissa käytettiin muun muassa seuraavia ilmaisuja:

”aktiivinen tuki ja motivointi”

”ohjaus työelämän taitoihin kuntouttavan työtoiminnan aikana”

”henkilökohtainen valmennus, joka kuntouttaisi kokonaisvaltaisesti ja auttaisi kirkastamaan omia tavoitteita kohti hyvää elämää, hyvää työelämää ja onnellisuutta”

”asiakkaan motivointi niin, että työelämä tuntuu houkuttelevalta”

”annetaan aikaa kuntoutumiselle”

4.5.3 Muut tekijät

Muihin tekijöihin viitattiin 65 % vastauksista. Vastaukset jaettiin kahteen alaluokkaan: 1) kuntouttava työtoiminta ja 2) muut tekijät.

Kuntouttava työtoiminta. Kuntouttavaan työtoimintaan viitattiin 20 kertaa vastauksissa. Kuntouttavan työtoiminnan sisältöön oli useita kehittämisajatuksia.

”Kuntouttavan työtoiminnan tulisi tavoitella normaali työviikon toimintaa”

”Kuntouttavassa työtoiminnassa pikku hiljaa asiakkaan omien valmiuksien mukaan siirtyminen työaikaan / työtehtäviin / työtahtiin, joka lähellä työelämän vaatimuksia”

”Työtoimintasopimusten tulisi olla enemmän tavoitteellisia. Tavoitteiden toteutumiseen asiakkaan tulisi saada enemmän tukea ja ohjausta, riippumatta siitä onko suuntana eläke tai työelämä.”

”Työtoiminta-aikana olisi mielekästä työtä ja hyvä ohjaus sekä kannustava työilmapiiri → motivaatio työelämään”

”Joka työtoiminnan järjestäjällä tulisi olla kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja / ohjaajia jotka etsii työmahdollisuuksia”

”Kokonaisvaltainen kuntoutuminen”

Kuntouttavan työtoiminnan siirtymävaiheet nähtiin myös tärkeiksi.

”Nivelvaiheen tuki tärkeää”

”Siirtymävaiheessa yhteystietoja / verkostoja / kontakteja”

”Riittävän aikainen jatkosuunnitelma ja sijoitus mihin, ilman pitkää työttömyysaikaa.”

”Yhteistyö viranomaisten välillä tiivistä”

Muut tekijät. Muita tekijöitä mainittiin seuraavin ilmaisin:

”Koulutuksen saatavuus”

”Välityömarkkinoiden kehittäminen”

”Riittävästi työyhteisöjä ottamaan kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita vastaan”

”Rahallinen tuki yrityksille pitäisi olla isompi”

”Ohjausresurssia yritykselle enemmän”

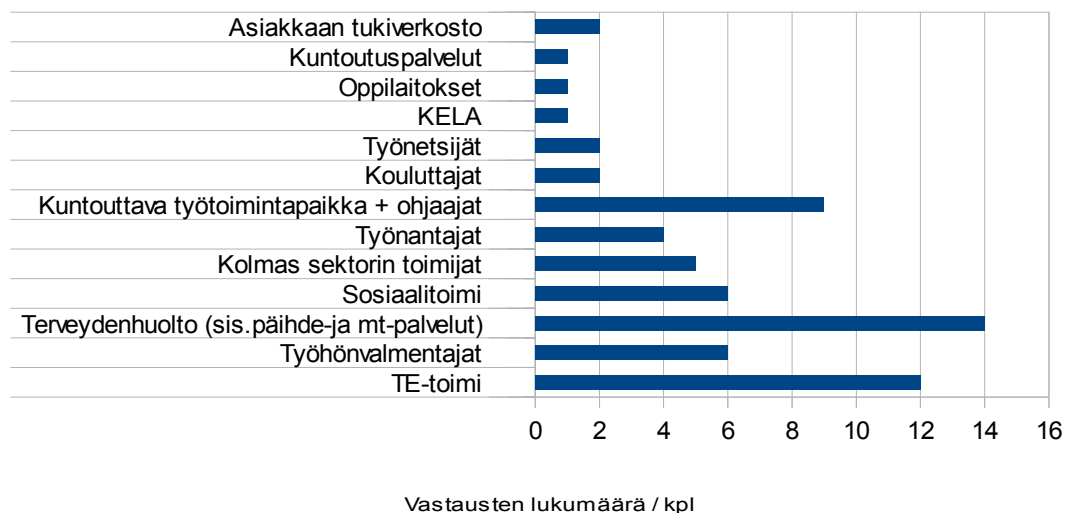
”Oikeanlaisten työpaikkojen olemassaolo”

4.6 Mitkä ovat tärkeitä yhteistyötahoja?

Tutkimuksessa selvitettiin tärkeiksi koettuja yhteistyötahoja siirtymisessä kuntouttavasta työtoiminnasta työelämään. Vastaukset kuvataan taulukossa 11 ja kuviossa 13.

TÄRKEITÄ YHTEISTYÖTAHOJA	LKM
TE-toimi	12
Työhönvalmentajat	6
Terveystenhoito (sis.päihde- ja mt-palvelut)	14
Sosiaalitoimi	6
Kolmas sektorin toimijat	5
Työnantajat	4
Kuntouttava työtoimintapaikka + ohjaajat	9
Kouluttajat	2
Työnetsijät	2
KELA	1
Oppilaitokset	1
Kuntoutuspalvelut	1
Asiakkaan tukiverkosto	2

Taulukko 11. Tärkeiden yhteistyötahojen jakauma

Kuvio 13. Tärkeiden yhteistyötahojen jakauma

Terveystenhoito koettiin tärkeimmäksi yhteistyötahoksi, sisältäen päihde- ja mielenterveyspalvelut. Mielenterveyspalveluista mainittiin erityisesti ”terapiapalvelut”, päihdepalveluista ”A-klinikka”.

TE-toimi koettiin toiseksi tärkeimpänä yhteistyötahona. Palveluista mainittiin ”TYP”, ”palkkatuki”, ”työnvälittäjät” sekä ”uravalmennus”.

Kuntouttava työtoiminta oli kolmanneksi tärkein yhteistyötaho. Vastauksissa mainittiin sekä työtoimintapaikka että kuntouttavan työtoiminnan ohjaajat sekä muut suhteet työtoimintapaikassa.

Työhönvalmentajat mainittiin kuudessa vastauksessa. Kelan määritelmän mukaan työhönvalmennuksella pyritään parantamaan yleisiä työstä selviytymisen taitoja ja sopeutumista työelämään tai uuteen työpaikkaan. Tavoitteena on, että sen avulla henkilö pääsee suoraan työhön esimerkiksi pitkän työelämästä poissaolon jälkeen. (KELA 2012.)

”Siirtymävaiheessa yrity maailmaan tarvitaan henkilökohtainen ’tukipaketti’. Työhönvalmentaja tarvitaan tueksi työsuhteen alussa työpaikalle.”

Sosiaalitoimi, kolmannen sektorin toimijat ja työnantajat olivat seuraavaksi mainituimmat yhteistyötahot. *Kouluttajat, työnetsijät, asiakkaan oma tukiverkosto, kuntoutuspalvelut, oppilaitokset* sekä *Kela* olivat myös vastauksissa edustettuina.

4.7 Kokemuksia kuntouttavasta työtoiminnasta

Tutkimuksessa kerättiin tietoa työntekijöiden kokemuksista kuntouttavasta työtoiminnasta työllisyyden edistäjänä. Saadut vastaukset jaettiin kolmeen pääluokkaan: 1) positiiviset kokemukset, 2) negatiiviset kokemukset sekä 3) kehitysajatukset.

4.7.1 Positiiviset kokemukset

Positiivisia tekijöitä oli vastauksissa mainittuna 21 kappaletta. Nämä tekijät jaettiin kahteen alaluokkaan: 1) toimenpiteeseen liittyvät positiiviset kokemukset sekä 2) asiakkaan elämään liittyvät positiiviset kokemukset.

Toimenpiteeseen liittyvät positiiviset kokemukset. Toimenpiteeseen liittyviä positiivisia ilmauksia oli vastauksissa yhteensä yhdeksän. Tässä muutama ilmaus.

”Kuntouttava työtoiminta on vaikuttava toimintamuoto sosiaalityössä. Pienillä teoilla ja olemalla ihminen ihmiselle voidaan vaikuttaa toisen ihmisen kehitykseen!”

”Kuty on ollut usealle oiva polku työelämään.”

”Asiakkaalla on mahdollisuus onnistua ja saada 'jalkaa oven väliin' ja työpaikoilla on mahdollisuus saada hyvä työntekijä kuntouttavan kautta.”

”Yleensä sama työnantaja sitten työllistää toisenkin kerran kuty jakson jälkeen kun on kerran työllistänyt ja saanut positiivisen kokemuksen”

”Omat asiakkaani ovat pääosin kuntouttavassa työtoiminnassa säilyttääkseen arjenhallinta – ja sosiaaliset taitonsa... He saavat kokemuksen, että ovat mukana yhteiskunnan toiminnassa, vaikka eivät pysty työpanostaan palkkatyön muodossa antamaankaan”

”Kuntouttava työtoiminta on kunnan valttikortti!”

Asiakkaan elämään liittyvät positiiviset kokemukset. Vastauksista 12 liitti kuntouttavan työtoiminnan positiiviset vaikutukset asiakkaan elämään liittyviksi. Seuraavana muutama ilmaus.

”Sen avulla on mm. arkirutiineja saatu hallintaan, herätetty kiinnostusta omaan itseensä ja perheeseensä sekä vastuunottamiseen itsestään ja perheestään.”

”Lisää osallisuutta.”

”Olen voinut todeta sen tuoman lisäarvon suurimmalle osalle asiakkaista nimenomaan yhteisöllisyyden, arjen järjestymisen ja itsetunnon kohotuksen myötä.”

”Itsetunto ja -luottamus on vahvistunut, joka on lisännyt itsevarmuutta ja ajatusta ja uskoa omiin kykyihin ja selviytymiseen.”

”Kuntouttava työtoiminta on nimensä mukaisesti ollut hyvä mahdollisuus tuetusti kuntoutua, voimaantua ja parantaa monin tavoin valmiuksia kohti työelämää.”

4.7.2 Negatiiviset kokemukset

Vastauksissa esiintyneitä negatiivisia tekijöitä oli yhteensä 6 kappaletta. Kaikki negatiiviset kokemukset viittasivat kuntouttavaan työtoimintaan toimenpiteenä. Seuraavana muutama ilmaus.

”Kuty:sta ei ole riittävästi siirtymiä avoimille työmarkkinoille”

”Usean asiakkaan kohdalla polku työelämään on ollut pitkä vielä kuntouttavan työtoiminnan aloittamisen jälkeenkin.”

”Kunta ei tarjoa kuntouttavan työtoiminnan paikkoja niin paljon kuin olisi toivottavaa”

”Liian vähän työtoimintapaikkoja”

”Liian pitkä odotusaika työtoiminnan alkamiseen → asiakkaan tilanne saattaa mennä jo huonompaan suuntaan”

”Aina ei edistystä asiakkaan tilanteessa tapahdu.”

4.7.3 Kehitysajatukset

Kaikkien neljän kunnan vastauksista nousi kehitysajatuksia. Yhteensä kehitysajatuksia oli vastauksissa 7 kappaletta. Ohessa käytettyjä ilmauksia.

”Työtoiminnan lakivelvoitteisuuden todellinen sisäistäminen kunnassa on tarpeen asiakasmäärien ja työtoiminnan tarpeen edellen kasvaessa.”

”Tällä hetkellä työtoiminta keskittyy vain työhön ja työpaikkojen löytämiseen. Yksilöllinen ja ryhmässä tapahtuva kokonaisvaltainen kuntouttava valmennus vähäistä ja vaatii kehittämistä.”

”Haasteena suuri asiakasmäärä, johon riittävää ohjausta vaikea saada.”

”Pitäisi panostaa laatuun ja siirtymiseen kuntouttavasta työtoiminnasta avoimille työmarkkinoille.”

”Enemmän yritysysteistyötä ja työllistymistä kuntouttavan työtoiminnan jälkeen myös kaupungille.”

”Toisaalta kaipaamme sellaista toimintaa mikä olisi 'ylläpitävää'. Eli missä asiakas voisi olla ilman kuntoutustoivetta.”

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia työllisyyteen Pohjanmaan neljässä eri kunnassa. Työllisyysvaikutuksia selvitettiin kysymällä arvioita kuntouttavan työtoiminnan asiakaskunnan työkykyisyydestä, työllistymisestä sekä yleisimmistä siirtymistä kuntouttavan työtoiminnan jälkeen. Lisäksi kysyttiin työllisyyttä edistäviä tekijöitä, merkityksellisiä yhteistyötahoja, kuntouttavan työtoiminnan tarpeita sekä yleisiä kokemuksia kuntouttavan työtoiminnan toteuttamisesta.

Osa vastauksista analysoitiin kunnittain, osassa vastauksista teemojen samankaltaisen toistumisen takia vastaukset kerättiin yhteen ja jaettiin pääluokkiin. Tämä menettelytapa tuntui palvelevan parhaiten tutkimusta, ja tuovan parhaiten saadut tulokset esiin.

Tutkimustulokset kiteytettiin seuraaviin johtopäätöksiin:

Kuntouttavassa työtoiminnassa olevista asiakkaista noin joka viides oli arvioiden mukaan kykenevä työelämään.

Vain harva, noin 15 %, kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista siirtyi työelämään 1-2 vuoden sisällä kuntouttavan työtoiminta-jakson jälkeen.

Yleisin siirtymä kuntouttavasta työtoiminnasta oli siirtymä uudelle kuntouttavan työtoiminnan jaksolle. Tämän jälkeen yleisimmät siirtymät olivat työkokeiluun sekä palkkatuetuun työhön kolmannella sektorilla.

Tärkeimpiä tekijöitä työllisyyden edistämiseksi nähtiin olevan niin asiakkaiden voimavaroissa, työntekijöiden osaamisessa kuin muissa tekijöissä, jotka liittyivät kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen, muiden toimenpiteiden toimivuuteen tai yleensä työ- ja elinkeinorakenteeseen.

Suurimmat tarpeet kuntouttavan työtoiminnan työllisyyden edistämiseksi

koettiin olevan muissa tekijöissä, erityisesti kuntouttavan työtoiminnan kehittämisessä sekä elinkeinorakenteellisissa tekijöissä.

Kuntien kokemukset kuntouttavasta työtoiminnasta olivat suurelta osin myönteiset. Kuntouttava työtoiminta koettiin olevan ”porras” lähemmäksi työelämää, lisäävän asiakkaiden osallisuutta ja elämänhallintaa ja olevan osalle asiakkaista ainoa mahdollisuus.

Kuntouttavan työtoiminnan negatiiviset kokemukset liittyivät lähinnä kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen. Koettiin, että työtoimintapaikkoja oli kunnassa liian vähän tai niihin pääseminen oli liian hidasta. Toisaalta kuntouttavan työtoiminnan koettiin vain harvoin johtavan työelämään.

Kehittämisen ajatukset liittyivät sekä kuntouttavan työtoiminnan kehittämiseen että elinkeinorakenteellisten muutosten tarpeeseen. Koettiin, että kuntouttavan työtoiminnan sisältöä pitäisi kehittää laadullisesti. Lisäksi kaivattiin enemmän panostusta siirtymävaiheeseen, sekä yritysysteistyön kehittämiseen. Toisaalta kuntouttavan työtoiminnan osallisuutta ”ylläpitävä” rooli nähtiin tärkeänä säilyttää.

Tutkimus vahvistaa omalta osaltaan useiden aiemmin kuntouttavaa työtoimintaa tutkivien tutkimusten tuloksia Suomessa: suorat vaikutukset työllisyyteen eivät olleet kuntouttavassa työtoiminnassa myöskään Pohjanmaan neljässä kunnassa merkittävät, kun taas sosiaalipoliittiset vaikutukset koettiin tärkeiksi.

Koska tässäkin tutkimuksessa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista koettiin vain joka viidennen olevan kykenevä työelämään, on selvää, että kuntouttavan työtoiminnan pääpaino ei voi olla suoraan työllisyyttä edistävä. Kuntouttavan työtoiminnan lain perimmäinen tarkoitushan onkin ”parantaa työllistymisedellytyksiä” - ja se tarkoitus näyttää toteutuvan myös tämän tutkimuksen perusteella Pohjanmaan neljässä kunnassa.

6 POHDINTA

Valitsemani aihe, kiinnostavuudestaan huolimatta, on ollut minulle tutkimuksen kohteena erittäin haasteellinen. Aihe tuli haasteelliseksi tiedon lisääntyessä.

Kuten tutkimussuunnitelmassa kirjoitin, näen, että kuntouttavalla työtoiminnalla on kaikki mahdollisuudet olla hyvin toimiva työllisyyspoliittinen toimenpide. Samaan aikaan, kun näen kuntouttavan työtoiminnan olevan mahdollisuus, näen sen olevan myös uhka. Ei toimenpiteenä, vaan taustalla vaikuttavan aktivointipolitiikan ilmentymänä. Se, mikä ennen oli oikeus, onkin nyt ehdollistettu oikeus.

Tutkimuksen teoriaosuuden myötä olen joutunut miettimään yhä uudestaan suhtautumistani aktivointipolitiikkaan – lisääkö ehdollistettu sosiaali- ja työttömyysturva hyvinvointia Suomessa vai vähentääkö se sitä? Omalla kohdallani kaikista vaikein kysymys liittyy lain kuntouttavasta työtoiminnasta antamaan oikeuteen vähentää työttömän toimeentuloturvaa jos tämä ei osallistu aktivointisuunnitelman laadintaan tai siinä merkittävään kuntouttavaan työtoimintaan. Itse näen toimeentuloturvan vähentämisen olevan ristiriidassa perustuslain kanssa, eikä vähiten sen takia, että toimenpiteeseen osallistuminen ei takaa kenellekään työtä. Mielestäni jos ehdollistamiseen lähdetään, sen pitäisi olla kaksisuuntaista ja koskettaa työttömän lisäksi julkista valtaa. Siis, jos työttömällä on velvollisuus (toimeentuloturvan vähentämisen uhalla) osallistua aktivointitoimenpiteeseen työllistymisedellytysten parantamiseksi, julkisen vallan pitäisi mielestäni taata työllistymisedellytyksiä parantaneelle, työtä.

Jatkotutkimusaiheita mielestäni aiheeseen liittyen olisi useitakin. Kuntouttavan työtoiminnan kehittämiseen liittyen, tässäkin tutkimuksessa esiin nousseut yritysyhteistyön kehittäminen, olisi yksi niistä: Miten edistää kuntouttavan työtoiminnan ja yritysten välistä yhteistyötä? Miten saada siirtymä kuntouttavasta työtoiminnasta työelämään joustavammaksi, ja yrityksiä yhä suuremmissa määrin mukaan työllisyyden hoitoon?

Toinen, mielestäni ajankohtainen tutkimusaihe liittyy kuntouttavan työtoiminnan sisällön kehittämiseen, joka onkin vireillä Sosiaali- ja terveysministeriössä: Miten suunnata kuntouttavan työtoiminnan palvelua niin, että se palvelee sekä niitä, jotka suuntaavat työelämään, että niitä, joilla suuntana on eläke? Tämä tutkimusaihe on onneksi jo mietinnässä, niin kuulemme siitä varmasti lähitulevaisuudessa.

Kolmas kiinnostava tutkimusaihe liittyy aktivointipolitiikkaan: Minkälaisia vaikutuksia on ollut aktivointipolitiikan mukaan tulolla suomalaiseen sosiaali- ja työvoimapolitiikkaan? Millä tavalla se on muuttanut ja on muuttamassa Suomessa tehtävää sosiaali- ja työttömyysturvaa? Ja mitkä muutoksista ovat olleet myönteisiä ja mitkä kielteisiä? Aihe olisi erittäin mielenkiintoinen tutkittavaksi niin asiakkaiden, työntekijöiden kuin koko yhteiskunnankin näkökulmasta.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessista voisin sanoa, että olen oppinut jotain tutkimisesta, ja tutkimuksen tekemisestä. Työ oli paikoitellen raskasta, mutta olen tyytyväinen siihen, että tiedän aiheesta nyt hieman enemmän kuin aloittaessani. Kuitenkin vielä jäi kysyttävää ja ihmeteltävää. Erityiskiitokseni kuuluu Jumalalle, jolta koin saaneeni aiheen, ja voimat työn tekemiseen!

LÄHTEET

Findikaattori. Työttömyysaste. Maaliskuun työttömyysaste 9,5 prosenttia. Tilastokeskus / Työvoimatutkimus. Viitattu 25.4.2014. <http://www.findikaattori.fi/fi/34>

Kallio, O., Meklin, P. & Tammi, J. 2008. Kuntouttavan työtoiminnan taloudelliset vaikutukset kunnille vuonna 2006. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 4/2008. Helsinki. Työ – ja elinkeinoministeriö.

Karjalainen V. & Karjalainen J. 2011. Kuntouttava työtoiminta kunnissa. Arvioita toiminnan järjestämistavasta ja kehityssuunnasta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere. Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino Oy.

KELA. 2012. Kuntoutus. Työhönvalmennus. Viitattu 24.4.2014. http://www.kela.fi/tyoikaisille_tyohonvalmennus

L 2.3.2001/189. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 9.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010189?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20kuntouttavasta%20ty%C3%B6toiminnasta>

L 22.9.2000/812. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 7.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20sosiaalihuollon%20asiakkaan%20asemasta%20ja%20oikeuksista>

L 30.12.1997/1412. Laki toimeentulotuesta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 9.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971412?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20toimeentulotuesta>

L 11.6.1999/731. Perustuslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 27.3.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perustuslaki>

L 17.9.1982/710. Sosiaalihuoltolaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 4.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1982/19820710?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=sosiaalihuoltolaki>

L 30.12.2002/1290. Työttömyysturvalaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 9.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021290?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ty%C3%B6tt%C3%B6myysturvalaki>

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 4 ja 24 §:n muuttamisesta. Viitattu 9.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2002/20021296>

Lindqvist, T., Oksala, I. & Pihlman, M-R. 2001. Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita. Helsinki. Työministeriö.

Oikeusministeriö. Lait ja lainvalmistelun kehittäminen. Perustuslaki. Julkaistu 30.8.2013. Viitattu 27.3.2014. <http://oikeusministerio.fi/fi/index/toimintajatavoitteet/lakiensaataminen/perustuslaki.html>

Pöyhönen, E. 2013. Sosiaalihuollon työelämäosallisuutta tukevan lainsäädännön uudistaminen. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 15.4.2014. <http://www.vates.fi/service.cntum?serviceType=serviceDocumentSection&documentId=53237&forceDownload=true>

Sosiaaliportti. Työttömyysturvalain keskeiset muutokset kuntouttavan työtoiminnan kannalta 1.1.2013. Viitattu 9.4.2014. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/ajankohtaista/uutisia/tiedote/?groupId=1de36fbc-86d9-4e55-8f80-0000be9da9af&announcementId=03f957fe-36e1-4042-923d-fa5d1d9291a7>

STM. 2001. Sosiaalihuollon asiakkaan asema ja oikeudet. Sosiaali- ja terveysministeriö. Esitteitä 2001:1. Viitattu 7.4.2014. <http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/soshuouselko.pdf>

STM. 2011. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaalihuollon asiakkaan asema ja oikeudet. Viitattu 4.4.2014. http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/asiakkaanoikeudet/sosiaalihuolto

STM. 2013. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistus. Viitattu 4.4.2014. <http://www.stm.fi/sosiaalihuoltolaki>

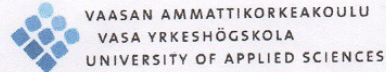
STM. 2012. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistaminen. Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamistyöryhmän loppuraportti. Helsinki. Viitattu 4.4.2014. http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5065240&name=DLFE-22206.pdf

Tilastokeskus. Virsta – virtual statistics. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. Viitattu 25.4.2014. <http://tilastokeskus.fi/virsta/tkeruu/01/07/>

LIITE 1.

KOKKOLAN KAUPUNKI		HAKEMUS JA PÄÄTÖS	
Sosiaali- ja vammaistyön palvelujohtaja		3.3.2014	32 §
ASIA	Tutkimuslupa-anomus opinnäytetyötä varten / Kuntouttavasta työtoiminnasta työelämään		
Hakija	Titta Puhto / Vaasan ammattikorkeakoulu		
Perustelut	Tutkia kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia työllisyyteen Kokkolassa, Pietarsaareissa, Seinäjoella ja Vaasaassa.		
Lupaehdot	<p>Tutkija sitoutuu noudattamaan tietoturvaa ja sen salassapidosta annettuja ohjeita ja määräyksiä, siitä osin kuin niitä tähän tutkimukseen liittyy.</p> <p>Tutkimuksen valmistuttua tutkija luovuttaa yhden kappaleen työstään Kokkolan sosiaali- ja terveystoimen käyttöön</p>		
PÄÄTÖS	Tutkimuslupa myönnetään yllämainituin ehdoin.		
	<p>3.3.2014</p> <p>Mattila Seppo Sosiaali- ja vammaistyön palvelujohtaja</p>		
Jakelu	Titta Puhto Anu Pippola		

LIITE 2.

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN

OPISKELIJAN TIEDOT:		
Opinnäytetyön tekijä(t): Titta Puhto	Opiskelijanumero: e0700072	Koulutusohjelma: Sosiologia
Osoite: Lauturintie 150, 62300 Härnä	Puhelinnumero: 045-6709297	Sähköposti: titta.puhto@hotmail.com
TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATION TIEDOT:		
Organisaation nimi ja tulosyksikkö: Työvoiman palvelukeskus Intro (Kunnan työntekijät)		
Yhteyshenkilön nimi, sähköposti, puhelin: Ulla Aho, 050-3961691		
Mahdollisen työelämäohjaajan nimi, sähköposti, puhelin: -		
OPINNÄYTETYÖN TIEDOT:		
Opinnäytetyön nimi: Kuntouttavasta työtoiminnasta työelämään		
Opinnäytetyötutkimuksen tarkoitus: Tutkia kuntouttavan työtoiminnan vai- kuttamia työllisyyteen Kokkolassa, Pietarsaarella, Seinäjoella ja Vaasassa.		
Opinnäytetyön ohjaajan nimi, sähköposti, puhelin: Hans Frantz, Hans.Frantz@puv.fi, 050-3238976		

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

Opinnäytetyön ohjaus ja vastuut

Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Vaasan ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta sopimuksen mukaan. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana käyttöönsä saamansa luottamuksellisen aineiston opinnäytetyön valmistuttua tai kun osapuolet yhdessä sopien toteavat, ettei yhteistyöedellytyksiä työn loppuunsaattamiseksi ole.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

Oikeudet tuloksiin

Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin ja muuhun aineistoon kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettävää tietoa, on opinnäytetyön raportti laadittava siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Opinnäytetyön kirjallinen osa voidaan julkaista myös Theseus -tietokannassa Internetissä.

Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja, ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Opinnäytetyön kustannukset

Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä keskenään. Pääsääntöisesti Vaasan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Päiväys: 29.2.14 Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus: Tilla Puttonen

Liitteet: Tutkimussuunnitelma liitteineen (lähetyt sähköpostitse)

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

- Myönnetty anomuksen mukaan
 Hylätty
 Myönnetään seuraavin korjauksin

- Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä
 Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

Päiväys 4.3.2014

Allekirjoitus Maria Aho

Nimen selvitys MARIA AHO

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

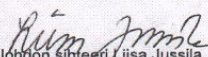
LIITE 3.

PÄÄTÖS / kansliapäällikkö

Päivämäärä 4.3.2014

Pykälä 67/2014
0/0

Asia	Tutkimuslupa / Titta Puhto Sosiaalialan opiskelija Titta Puhto anoo tutkimuslupaa opinnäytetyötä varten Seinäjoen kaupungin työllistämisyksikössä. Opinnäytetutkimustyön tarkoituksena on tutkia kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia työllisyyteen Kokkolan, Pietarsaaren, Seinäjoen ja Vaasan alueilla.	
Päätös	Myönnetään tutkimuslupa.	
Allekirjoitus	 Raija Ranta, kansliapäällikkö, p. 06 416 2129, raija.ranta@seinajoki.fi	
Oikaisu-vaatimusohje	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen osoitteella: Kaupunginhallitus, Kirkkokatu 8, PL 215, 60101 Seinäjoki, neljäntoista (14) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava.	
Julkisesti nähtävänä	Kaupunginkanslia 5.3.2014	
Tiedoksianto	Kenelle Titta Puhto, Merja Hautakangas, Jenna Luoma	Päivämäärä 4.3.2014
	Miten ☐ Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan ☒ Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä ☐ Lähetetty sisäisessä postissa ☐ Luovutettu Vastaanottajan allekirjoitus ☒ Lähetetty sähköpostissa Joukon sihteerin Liisa Jussila Tiedoksiantajan allekirjoitus ja virka-asema	

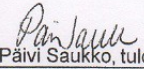
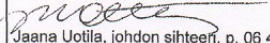
LIITE 4.

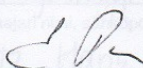
PÄÄTÖS / tulosaluejohtaja

Päivämäärä 27.2.2014

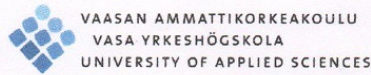
Pykälä 17/2014
SOTE 2/2014

Asia	Tutkimuslupa / Titta Puhto	
	<p>Vaasan ammattikorkeakoulun sosionomi (AMK) tutkintoa opiskeleva Titta Puhto anoo tutkimuslupaa opinnäytetyötä varten.</p> <p>Toteutettavan tutkimuksen aihe on kuntouttava työtoiminta, ja sen tutkiminen erityisesti Kokkolan, Pietarsaaren, Seinäjoen sekä Vaasan alueilla. Tutkimuksen kautta selvitetään edellä mainittujen kuntien kokemuksia kuntouttavasta työtoiminnasta, sekä erityisesti sitä, minkälaisia kokemuksia kuntien tai TE-toimistojen (työvoiman palvelukeskusten) työntekijöillä on kuntouttavasta työtoiminnasta työvoimapolitiittisena toimenpiteenä.</p> <p>Tutkimus toteutetaan edellä mainituilla neljällä paikkakunnalla: Kokkola, Pietarsaari, Seinäjoki, Vaasa. Tämä johtuu siitä, että kyseisillä paikkakunnilla on jo olemassa olevaa yhteistyötä (Typ:ien kesken). Tutkimuksen on tarkoitus palvella myös heidän välistä yhteistyötä. Vertaileva tieto saattaa synnyttää kuntouttavan työtoiminnan kehittämistä myös toki muilla paikkakunnilla.</p> <p>Tutkimus toteutetaan kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa kuntiin otetaan yhteyttä puhelimitse ja selvitetään, kuinka monen työntekijän päätoiminen työnkuva on ohjata asiakkaita kuntouttavaan työtoimintaan tai toimia muulla tavoin kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien asiakkaiden kanssa läheisessä yhteistyössä. Tämän jälkeen (toisessa vaiheessa) lähetetään sovittu määrä kyselylomakkeita sekä palautuskuoria, vastausten keräämiseksi.</p>	
Päätös	Päätän myöntää luvan tutkimuksen toteuttamiseen edellyttäen, että yksi kappale tutkimuksesta luovutetaan maksutta sosiaali- ja terveyskeskukselle.	
Allekirjoitus	 Päivi Saukko, tulosaluejohtaja, p. 06 416 2167, paivi.saukko@seinajoki.fi	
Oikaisuvaatimusohje	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen osoitteella: Sosiaali- ja terveystieteiden keskus, Kirkkokatu 6, PL 215, 60101 Seinäjoki, neljäntoista (14) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava.	
Julkisesti nähtävänä	Sosiaali- ja terveyskeskus 28.2.2014	
Tiedoksianto	Kenelle titta.puhto@hotmail.com	Päivämäärä 27.2.2014
	Miten ☐ Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan ☐ Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä ☐ Lähetetty sisäisessä postissa ☐ Luovutettu Vastaanottajan allekirjoitus ☒ Lähetetty sähköpostissa Jaana Uotila, johdon sihteeri, p. 06 416 2152	

LIITE 5.

Vaasan kaupunki – Vasa stad	Päätös - Beslut
Sosiaali- ja terveysvirasto – Social- och hälsovårdsverket	10.3.2014
Sosiaalityö ja perhepalvelut – Socialarbete och familjeservice	
Viranhaltija- Tjänsteinnehavare	Pykälä - Paragraf
Tulosalueen johtaja	A 15/2014
	Dno - Dnr
Esittelijä - Föredragande	
Asia - Ärende	
Tutkimuslupa / Titta Puhto	
Esitys - Förslag	
Vaasan ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelmassa opiskeleva Titta Puhto anoo tutkimuslupaa pro gradu -tutkielmaansa varten.	
Tutkielma käsittelee kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia työllisyyteen Kokkolassa, Pietarsaaressa, Seinäjoella ja Vaasassa.	
Tutkimuslupa-anomus	LIITE
Sosiaalityön johtaja Nadja Suomela puoltaa anomusta.	
Päätös - Beslut	
Tutkimuslupa myönnetään seuraavin ehdoin:	
1. Tutkimusta tehtäessä noudatetaan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 3. luvussa säädettyä salassapitovelvollisuutta	
2. Tutkija sitoutuu tietojen käsittelyssä ja suojaamisessa noudattamaan henkilötietolain määräyksiä ja tutkimuksessa mahdollisesti syntyvät yksittäisten henkilöiden tietoja koskevat tutkimusrekisterit hävitetään tai arkistoidaan henkilötietolaisa edellytetyllä tavalla	
3. Tutkimusraportissa ei ole yksilöitävissä tutkimuksen piiriin tai otantaan kuulunutta henkilöä	
4. Mahdollisesti tarvittavassa suostumusasiakirjassa tulee ilmetä ao. henkilön lupa käyttää häntä koskevia tietoja, tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus ja henkilöiden mahdollisuus keskeyttää osallistumisen tutkimuksiin heti niin halutessaan	
5. Tutkimuksen valmistuttua tutkimusraportti toimitetaan sosiaali- ja terveystoimen käyttöön.	
Allekirjoitus - Underskrift	
	Erkki Penttinen
Tiedoksianto - För kännedom	Titta Puhto, sosiaalityön johtaja, sotela
Lisätietoja antaa – Tilläggsuppgifter ges av	
Otteen oikeaksi todistaa	
Utdragets riktighet bestyrker	
Oikaisuvaatimusohje - Anvisning för rättelseyrkande	
Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen alla mainitulle viranomaiselle 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista:	
Den som är missnöjd med detta beslut kan inom 14 dagar från delfäendet av beslutet framställa ett skriftligt rättelseyrkande till:	
Sosiaali- ja terveyslautakunta	Social- och hälsovårdsnämnden
Ruutikellarintie 4	Krutkällarvägen 4
65101 VAASA	65101 VASA

LIITE 6.

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN

OPISKELIJAN TIEDOT:		
Opinnäytetyön tekijä(t): Titta Puhto	Opiskelijanumero: 20700072	Koulutusohjelma: Sosiaaliala
Osoite: Laiturintie 150, 62300 Härmä	Puhelinnumero: 045-6709297	Sähköposti: titta.puhto@hotmail.com
TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATION TIEDOT:		
Organisaation nimi ja tulosyksikkö: Pohjanmaan TE-toimisto (Ty:it Kokkola, Pietarsaari, Vaasa)		
Yhteyshenkilön nimi, sähköposti, puhelin: Matti Sykkö, matti.sykko@te-toimisto.fi, 0295056168		
Mahdollisen työelämäohjaajan nimi, sähköposti, puhelin: -		
OPINNÄYTETYÖN TIEDOT:		
Opinnäytetyön nimi: Kuntouttavasta työtoiminnasta työelämään		
Opinnäytetyötutkimuksen tarkoitus: Tutkia kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia työllisyyteen Kokkolan, Pietarsaaren, Seinäjoen ja Vaasan alueilla.		
Opinnäytetyön ohjaajan nimi, sähköposti, puhelin: Hans Frantz, Hans.Frantz@puv.fi, 050-3238976		

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

Opinnäytetyön ohjaus ja vastuut

Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Vaasan ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta sopimuksen mukaan. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana käyttöön saamansa luottamuksellisen aineiston opinnäytetyön valmistuttua tai kun osapuolet yhdessä sopien toteavat, ettei yhteistyöedellytyksiä työn loppuunsaattamiseksi ole.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Oikeudet tuloksiin

Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin ja muuhun aineistoon kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

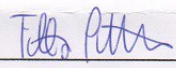
Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettävää tietoa, on opinnäytetyön raportti laadittava siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Opinnäytetyön kirjallinen osa voidaan julkaista myös Theseus -tietokannassa Internetissä.

Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja, ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Opinnäytetyön kustannukset

Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä keskenään. Pääsääntöisesti Vaasan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Päiväys: 27.2.14 Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus:

Litteet: Tutkimussuunnitelma liitteineen (idhetetty sähköpostitse)

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

- Myönnetty anomuksen mukaan
 Hylätty
 Myönnetään seuraavin korjauksin

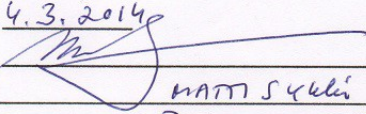
- Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä
 Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

Päiväys

4.3.2014

Allekirjoitus

Nimen selvitys

 MATTI SYKLI
 Pohjoismaan TE-toimisto
 palvelujohtaja

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
 Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
 info@puv.fi, www.puv.fi
 Y-tunnus 2267669-3

LIITE 7.

KYSELY
Kuntouttavasta työtoiminnasta työelämään

1. Minkä kunnan aluetta vastaukset koskevat?

- Kokkola
- Pietarsaari
- Seinäjoki
- Vaasa

2. Arvioi, kuinka suuri osa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista, joiden parissa työskentelet, on mielestäsi tällä hetkellä kykeneviä työelämään? (Vastaus prosentteina, 0% ei yhtään, 100% kaikki)

3. Arvioi, kuinka suuri osa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista työllistyy 1-2 vuoden sisällä kuntouttavan työtoiminta-jakson päätyttyä? (Vastaus prosentteina, 0% ei yhtään, 100 % kaikki)

4. Mitkä ovat yleisimmät siirtymät kuntouttavan työtoimintajakson päättymisen jälkeen kuntasi alueella? (Valitse 5 yleisintä ja laita ne järjestykseen, 1 yleisin siirtymä, 2 toiseksi yleisin siirtymä jne.)

- työ avoimilla työmarkkinoilla
 - oma yritys
 - palkkatuettu työ kunnassa
 - palkkatuettu työ kolmannella sektorilla
 - työelämävalmennus / työkokeilu
 - oppisopimuskoulutus + työ
 - ammatillinen koulutus
 - työvoimapolitiittinen koulutus
 - hoito / kuntoutus
 - sairausloma
 - eläkeselvittely / eläke
 - uusi kuntouttavan työtoiminnan jakso
 - sosiaalitoimen asiakkuus
 - TE-toimiston asiakkuus
 - työvoiman palvelukeskuksen asiakkuus
 - muu, mikä?
- _____

5. Mitkä tekijät mielestäsi edesauttavat pitkäaikaistyötöntä pääsemään kuntouttavan työtoiminta-jakson jälkeen työelämään?

6. Mihin tekijöihin mielestäsi pitäisi panostaa, että kuntouttavasta työtoiminnasta olisi luonteva siirtymä työelämään?

7. Mitkä yhteistyötahot ovat mielestäsi tärkeitä siirtymisessä kuntouttavasta työtoiminnasta työelämään?

8. Kerro kokemuksiasi kuntouttavasta työtoiminnasta työllisyyden edistäjänä kuntasi alueella.

SUURET KIITOKSET VASTAUKSISTASI!
Kyselyn kysymyksiä voi arvioida kääntöpuolelle.